

**GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE**

Nr No.3/2013

INFORMACJA INFORMATION

**O SYTUACJI
SPOŁECZNO-
-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTW**

**ON SOCIO-
-ECONOMIC
SITUATION
OF VOIVODSHIPS**

**ROK XVIII
YEAR XVIII**

**KWARTALNIK
QUARTERLY**

**WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2013
WARSAW, DECEMBER 2013**

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Badań
Regionalnych i Środowiska
*CSO, Regional and Environmental
Surveys Department*

kierujący
supervisor

Joanna Poświata – Naczelnik
Wydziału Analiz i Opracowań
Regionalnych
*Head of Regional Analyses
and Studies Section*

zespół
team

Elżbieta Grobicka
Joanna Hausman-Czerwińska
Magdalena Łączyńska
Anna Patejuk
Krystyna Przepióra
Anna Sławińska
Ewelina Taratuta

Projekt okładki
Cover design

Sylwester Jabłoński

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła
When publishing the CSO data – please indicate the source

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na
Publication available on

www.stat.gov.pl

PRZEDMOWA

Publikacja *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw* jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw (NTS 2). Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw i rolnictwa.

Część analityczna dostępna jest w formie PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych dostępny będzie w Banku Danych Lokalnych w module danych krótkookresowych www.stat.gov.pl/bdl.

Dyrektor Departamentu
Badań Regionalnych i Środowiska

Dominika Rogalińska

PREFACE

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships (NUTS 2). All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration includes analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises as well as agriculture.

Analytical part is presented in PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases can be extracted online from Local Data Bank in dedicated section of short-term indicators module via our website www.stat.gov.pl/bdl.

*Director of Regional
and Environmental Surveys Department*

Dominika Rogalińska

SPIS TREŚCI	CONTENTS	Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Spis treści	<i>Contents</i>	4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	5
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	8
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	15
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	16
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	22
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	24
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	34
EMERYTURY I RENTY	<i>RETIREMENT PAY AND PENSIONS</i> ...	37
CENY	<i>PRICES</i>	39
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	44
PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOW- NICTWA	<i>PRODUCTION OF INDUSTRY AND CONSTRUCTION</i>	46
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW	<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTER- PRISES</i>	48
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	51
 TABLICE – W ODDZIELNYM PLIKU W FORMACIE EXCEL	 <i>TABLES – PLACES IN SEPARATE EXCEL FORMAT FILES</i>	

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji PKD oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.

2. Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885), replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004/Nace Rev. 1.1.

3. The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

4. Data according to NACE sections as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.

5. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

7. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity, on their own account in order to earn a profit.

9. In the publication data in regard to:

1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

2) **gross production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

3) **financial results of non-financial enterprises and investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in

zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

accordance with the NACE Rev.2, in section “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities”), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

*10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the abovementioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

11. As constant prices since 2011 were adopted – 2010 constant prices (2010 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Central Statistical Office.

13. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

15. The names of some sections of PKD 2007 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje PKD <i>sections of the NACE</i>	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
15. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.	15. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

UWAGI METODYCZNE**1. Dane o:**

- 1) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;
- 2) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami).

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to, zgodnie z art. 49 ww. ustawy, osoby spełniające co najmniej jedno z kryteriów, w tym między innymi:

- 1) bezrobotni do 25 roku życia;
- 2) długotrwale bezrobotni;
- 3) bezrobotni powyżej 50 roku życia;
- 4) bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych;
- 5) bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia;
- 6) bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia;
- 7) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

METHODOLOGICAL NOTES**1. Data concerning:**

- 1) **population** are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;
- 2) *births and deaths (including infant deaths)* – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on average paid employment include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the unemployed persons registered in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments).

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons who in accordance with the Article 49 of the above-mentioned Law meet at least one of the following criteria of which among others:

- 1) *unemployed persons below 25 years of age;*
- 2) *are long-term unemployed;*
- 3) *unemployed persons over 50 years of age;*
- 4) *unemployed persons without occupational qualifications;*
- 5) *unemployed persons bringing up single-handed at least one child below 18 years of age;*
- 6) *unemployed persons who after serving a prison sentence did not take up employment;*
- 7) *disabled unemployed persons.*

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rights to benefits.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Dane BAEL liczone są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- 1) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- 2) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
  - b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

*The **registered unemployment rate** was compiled as a share of registered unemployed persons in the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

*The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.*

4. Data on the economic activity of the population, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis. The LFS data have been calculated on the basis of the exact date of birth.

Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:

- 1) performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;
- 2) had work but did not perform it:
  - a) due to illness, maternity leave or vacation,
  - b) due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

*The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.*

The unemployed also include persons who had found and were waiting to begin work within the period no longer than 3-months as well as persons who were available for that work.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stope bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- 1) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- 3) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych (wprowadzonego od 1 I 1992 r.) oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

*The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).*

*The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).*

5. Average monthly gross wages and salaries per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

- 1) *personal wages and salaries (excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad);*
- 2) *payments from a share in profit or in the balance surplus of co-operatives;*
- 3) *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.*

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee includes the deduction from pay for personal income taxes (introduced on 1 I 1992) and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employees, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, of 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887 with later amendments).

6. Information regarding retirement pay and pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the budgets of the Ministry of National Defence, Ministry of Interior as well as Ministry of Justice.

Informacje o świadczeniach **emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;

*Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source of the Social Insurance Fund and the state budget, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.*

***Retirement pay and pension benefits** systems do not provide for the payment of retirement pays and pensions arising out of international agreements.*

***Retirement pay and pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.*

*7. Data on the value of **sold production of industry** (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of objective subsidies for products and services, in so-called basic prices.*

*The value **of sold production of construction** presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.*

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- 1) *the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;*
- 2) *the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;*

- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw dostosowano do nowelizacji ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity ustawy – Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223).

Przychody z całokształtu działalności obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami;
- 2) przychody ze sprzedaży towarów i materiałów (tj. nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowych aktywów obrotowych oraz produktów przez siebie wytworzonych, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji);
- 3) pozostałe przychody operacyjne;
- 4) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;

- 3) *flats agent's fees in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fees in the case of concluding an agency agreement;*
- 4) *the value of products in the form of settlements in kind;*
- 5) *products designated for increasing the value of own fixed assets.*

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Data on financial results of enterprises are adapted to the amendment Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2009 No. 152, item 1223).

Revenues from total activity includes:

- 1) *net revenues from sale of products within country and for export which have been manufactured by the entity (goods, semi-finished goods and services) as well as packaging, equipment and third party services if the customers are invoiced for the foregoing together with the purchased products;*
- 2) *revenues from sale of goods and materials (i.e. current assets purchased for resale in a non-processed condition and products manufactured by entity if they are sold by shops within the company's network along with goods manufactured by other manufacturers);*
- 3) *other operating revenues;*
- 4) *financial revenues.*

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- 1) *cost of products sold, goods and materials related to the basic operating activity, which includes: the value of goods and materials sold as well as total costs decreased by the cost of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;*

- 2) pozostałe koszty operacyjne;
- 3) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- 1) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- 2) obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz płatności z nim zrównanych, na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, tj. o podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych.

Wskaźniki:

- 1) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- 2) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- 4) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowa-

- 2) *other operating costs;*
- 3) *financial costs.*

Financial results:

- 1) *gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity corrected by result on extraordinary events;*
- 2) *encumbrances of gross financial result include: income tax on legal and natural persons and other payments pursuant to separate regulations;*
- 3) *net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrance, i.e. income tax on legal and natural persons.*

Indices:

- 1) *sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;*
- 2) *the cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;*
- 3) *the profitability rate of gross turnover constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;*
- 4) *the profitability rate of net turnover constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity.*

10. *The basis for compiling the price indices of consumer goods and services is price observation of representatives of goods and services.*

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

11. *The sources of information on retail prices of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are col-*

nych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

14. Dane o pogłowie zwierząt gospodarskich prezentowane są według grup produkcyjno-użytkowych. Badania **pogłowia trzody chlewnej** i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w kwietniu według stanu w końcu marca, w sierpniu według stanu w końcu lipca i w grudniu według stanu w końcu listopada, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

lected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.

*12. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.*

*13. The information on prices of **agricultural products** and livestock received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.*

*14. Data on the farm animal stocks are presented according to production-utility groups. Surveys on the **number of pigs** and on the production of pigs for slaughter are conducted 3 times a year – in April as of end of March, in August as of end of July and in December as of end of November, while surveys on the population of **cattle and other types of farm animals and on the animal production** are conducted twice a year as of June and as of December.*

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH*SYMBOLS*

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
categories of applied classification are presented in abbreviated form.
- „W tym”
"Of which" – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.

PODSTAWOWE TENDENCJE

W III kwartale 2013 r. odnotowano w Polsce umocnienie się tempa wzrostu gospodarczego. Według wstępnego szacunku, produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 1,9% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (wobec wzrostu o 0,5% i 0,8% w odpowiednio I i II kwartale br., o 1,3% przed rokiem). Nadal głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB był eksport netto (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +1,4 p.proc.). Po raz pierwszy od pięciu kwartałów, pozytywny wpływ na wzrost PKB miał także popyt krajowy (+0,5 p.proc.), w wyniku pozytywnego wpływu spożycia ogółem (+0,9 p.proc.) i znacznie mniejszego niż w poprzednim kwartale negatywnego wpływu akumulacji (-0,4 p.proc.). Dodatni wpływ spożycia ogółem spowodowany był wzrostem spożycia publicznego (o 1,7%) oraz indywidualnego (o 1,0%). Na negatywny wpływ akumulacji na tempo wzrostu gospodarczego złożył się ujemny wpływ przyrostu rzeczowych środków obrotowych (-0,5 p.proc.), przy niewielkim pozytywnym wpływie popytu inwestycyjnego (+0,1 p.proc.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej była w III kwartale br. wyższa w skali roku o 1,8%. Odnotowano dalszy wzrost wartości dodanej brutto w przemyśle (o 4,4%). Utrzymał się wzrost wartości dodanej w sektorze usług. W budownictwie w ujęciu rocznym odnotowano spadek (o 4,2%), jego skala była jednak mniejsza niż w poprzednich okresach (w I kwartale br. i I półroczu br. spadek odpowiednio o 12,2% i o 17,4%).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w III kwartale br. była wyższa niż przed rokiem o 4,9%, po spadkach odnotowanych w I kwartale br. i w I półroczu br. W okresie I-III kwartał br. była o 1,4% wyższa niż w analogicznym okresie 2012 r. Wzrost wystąpił w 10 województwach, od 11,6% w zachodniopomorskim do 0,5% w świętokrzyskim. W pozostałych województwach odnotowano spadek, największy w lubuskim (o 4,2%) i śląskim (o 3,5%). Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) w okresie styczeń-wrzesień br. była o 15,6% niższa niż przed rokiem (wzrost o 1,4%).

W okresie trzech kwartałów 2013 r. badane przedsiębiorstwa niefinansowe uzyskały nieco lepsze niż przed rokiem wyniki finansowe. Nieznacznie poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Największą poprawę większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw podkarpackiego, podlaskiego i wielkopolskiego; najgłębsze pogorszenie wszystkich wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw świętokrzyskiego i dolnośląskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów zwiększył się udział przedsiębiorstw rentownych, obniżył się jednak ich udział w przychodach z całokształtu działalności.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał 2013 r. było o 2,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 3,7%). Zwiększenie przeciętnych wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największe – w podkarpackim (o 4,4%), lubuskim i pomorskim (po 3,7%); najmniejsze – w świętokrzyskim (o 1,3%) i śląskim (o 1,7%). Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się o 0,4 p.proc. i wyniosła 41,7 p.proc.

W okresie I–III kwartał 2013 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 1,0% niższe niż w analogicznym okresie 2012 r. (przed rokiem wzrost o 0,3%). Spadek odnotowano w 15 województwach – od 5,1% w opolskim do 0,2% w dolnośląskim i zachodniopomorskim. W województwie wielkopolskim wystąpił wzrost o 1,7%.

W końcu września 2013 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 2083,1 tys. osób bezrobotnych, tj. o 5,3% więcej niż przed rokiem. Przyrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach; największy w mazowieckim (o 9,3%), najmniejszy – w lubuskim (o 0,3%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2013 r. wyniosła 13,0% i była o 0,6 p.proc. wyższa niż przed rokiem. Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (20,4%), kujawsko-pomorskim (17,5%) i zachodniopomorskim (17,0%), a najniższą w wielkopolskim (9,4%), mazowieckim (11,0%), śląskim (11,1%) i małopolskim (11,3%). W porównaniu z wrześniem 2012 r. stopa bezrobocia zwiększyła się we wszystkich województwach, od 0,2 p.proc. w lubuskim do 1,1 p.proc. w świętokrzyskim.

Niewielki spadek zarówno liczby bezrobotnych (o 0,2%), jak i stopy bezrobocia (o 0,1 p.proc. do poziomu 9,8%) wykazują wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za III kwartał 2013 r. Zwiększyła się liczba pracujących (o 0,1%), wskaźnik zatrudnienia pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 50,7%. Poprawiła się, w stosunku do ub. roku, relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

W okresie I–III kwartał br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku o 1,0%, a dynamika większości grup towarów i usług była wolniejsza niż w analogicznym okresie ub. roku. Osłabienie wysokiego tempa wzrostu cen notowano m.in. w grupie żywność i napoje bezalkoholowe oraz mieszkania, a ceny towarów i usług związanych z transportem były niższe niż przed rokiem.

W III kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe w skali roku o 1,1% (wobec 3,9% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, przy czym województwach: lubuskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim

i dolnośląskim w stopniu wyższym niż przeciętnie w kraju. Najwolniej natomiast rosły ceny w województwach świętokrzyskim i podlaskim – o 0,7%.

We wrześniu br. na rynku rolnym średnie ceny pszenicy i żyta kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku. Niższe były również ceny żywca wołowego oraz prosiąt na chów. Znacznie wyższe były ceny ziemniaków oraz mleka krowiego. Według przedwynikowego szacunku głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych, tegoroczne zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi są nieco mniejsze od ubiegłorocznych. Znacznie mniejsze są zbiory ziemniaków i buraków cukrowych. Natomiast zbiory rzepaku i rzepiku szacuje się na dużo wyższym poziomie niż przed rokiem. Wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia trzody chlewnej według stanu w końcu lipca br. wskazują na dalsze zmniejszenie spadku do 3,6% w skali roku. Spadek pogłowia trzody chlewnej wystąpił 14 województwach, a najgłębszy zarejestrowano w opolskim (12,8%). Zwiększenie pogłowia trzody chlewnej odnotowano w wielkopolskim (o 3,3%) i łódzkim (o 0,2%).

BASIC TRENDS

In the third quarter of 2013, the pace of Polish economy growth expanded. By flash estimate, real gross domestic product (GDP) grew by 1.9% compared with the same quarter of the previous year (after growth by 0.5% and 0.8% in the first and second quarter of the current year, and by 1.3% last year). The main factor of GDP growth was still net exports (which influence economic growth by +1.4 percentage points). This was the first time for five quarters in the row when positive influence on GDP had domestic uses (+0.5 percentage point), reflecting a positive impact of final consumption expenditure (+0.9 percentage point) and significantly lower than in the previous quarter negative impact of gross capital formation (-0.4 percentage point). Positive influence of final consumption expenditure reflected a positive impact of both, public (by 1.7%) and individual consumption expenditure (by 1.0%). Negative impact of gross capital formation on the pace of economic growth was caused by the negative contribution of changes in inventories (-0.5 percentage point) and slight positive impact of gross fixed capital formation (+0.1 percentage point).

Gross value added in national economy in the third quarter of 2013 was higher by 1.8% year-on-year. It was noted continuous growth of gross value added in industry (by 4.4%). An increase of gross value added in service was continued. In construction gross value added recorded decrease during the year (by 4.2%), but on slower pace than in the previous periods (in the first quarter and in the first half of the current year dropped by 12.2% and 17.4% respectively).

In the third quarter of 2013, sold production of industry (in constant prices) was 4.9% higher than in the previous year, after decreases noted in the first quarter and the first half of 2013. In the period of I-III quarters of the current year was by 1.4% higher than in the corresponding period of 2012. Increases of production of industry were observed in 10 voivodships, ranged from 11.6% in zachodniopomorskie to 0.5% in świętokrzyskie. Decreases were noted in the rest of voivodships, the greatest in lubuskie (by 4.2%) and śląskie (by 3.5%). Sold construction and assembly production (in constant prices) in period from January to September of 2013 was by 15.6% lower than a year before (then increased by 1.4%).

In the period of I-III quarters of 2013, the financial results gained by surveyed non-financial enterprises were slightly better than those recorded in the corresponding period of the previous year. Basic financial and economic indicators improved slightly. The greatest improvement of most indicators was noted in enterprises of podkarpackie, podlaskie and wielkopolskie voivodships; the deepest deterioration of all indicators was noted in enterprises in świętokrzyskie and dolnośląskie. In total number of surveyed enterprises, share of enterprises showing net profit increased, however their share in revenues dropped.

In the period of I-III quarters of 2013, average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector were by 2.8% higher compared with the corresponding period of the previous year (a year before increased by 3.7%). Increases of average wages and salaries were recorded in all voivodships, the highest – in podkarpackie (by 4.4%), lubuskie and pomorskie (each by 3.7%); the lowest – in świętokrzyskie (by 1.3%) and śląskie (by 1.7%). The range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in relation to national average between the highest and the lowest result in voivodships decreased by 0.4 percentage point and achieved 41.7 percentage points.

In the period I-III quarters of 2013, average paid employment in the enterprise sector decreased by 1.0% compared with the corresponding period of 2012 (growth by 0.3% a year before). Decreases were recorded in 15 voivodships, ranged from 5.1% in opolskie to 0.2% in dolnośląskie and zachodniopomorskie. Average paid employment in wielkopolskie voivodship increased by 1.7%.

At the end of September 2013 in labour offices, 2083.1 thous. unemployed persons were registered, i.e. by 5.3% more than a year before. Increases of the number of unemployed persons were noted in all voivodships; the highest in mazowieckie (by 9.3%); the lowest – in lubuskie (by 0.3%).

Registered unemployment rate at the end of September 2013 reached 13.0% and was by 0.6 percentage point higher than a year before. The highest unemployment rate was noted in the following voivodships: warmińsko-mazurskie (20.4%), kujawsko-pomorskie (17.5%) and zachodniopomorskie (17.0%), the lowest in wielkopolskie (9.4%), mazowieckie (11.0%), śląskie (11.1%) and małopolskie (11.3%). Compared with September 2012 registered unemployment rate in all voivodships was higher; ranged from 0.2 percentage point in lubuskie to 1.1 percentage point in świętokrzyskie.

Slight decrease in both – the number of unemployed persons (by 0.2%) and unemployment rate (by 0.1 percentage point to 9.8%) also indicate the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the third quarter of 2013. The number of employed persons increased (by 0.1%), whereas employment rate remained on the same level as a year before and recorded 50.7%. The relation between number of persons not working to number of employed persons improved compared with the previous year.

In the period I-III quarters of 2013, prices of consumer goods and services increased by 1.0% over a year, while the growth of most goods and services were slower than in the corresponding period of the previous year. The deterioration of the high growth of prices were noted, inter alia, in the following groups: the prices of food and non-alcoholic beverages as well dwellings, whereas prices of transport's goods and services were lower than a year before.

In the third quarter 2013 prices of customer goods and services were higher by 1.1% year-on-year (against 3.9% in the corresponding period of the previous year). Rise of prices was recorded in all voivodships, in lubuskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie and dolnośląskie increased more than average in Poland. The slowest rise of prices was noted in świętorzyskie and podlaskie – both by 0.7%.

On the agricultural market in September 2013, the average prices of wheat and rye were lower than a year before. Prices of cattle for slaughter and piglets decreased as well. Prices of potatoes and cows' milk were significantly higher. According to preliminary estimates of main agricultural and horticultural corps this year production of basic cereals with mixed cereals is slightly lower than last year. Whereas production of potatoes and sugar beets was significantly lower. Production of rape and turnip rape is expected on higher level than a year before. The results of sample survey of the pigs' population, according to the state at the end of June 2013 indicate further downturn of heads by 3.6% year-on-year. Pigs' heads decreased in 14 voivodships, the deepest in opolskie (by 12.8%). Increases were noted in wielkopolskie (by 3.3%) and łódzkie (by 0.2%).

LUDNOŚĆ

Ludność Polski w końcu czerwca 2013 r. liczyła 38502,4 tys. osób, tj. o 31,4 tys. osób mniej niż przed rokiem. W wyniku niekorzystnych zmian w zakresie zarówno liczby urodzeń żywych, jak i liczby zgonów odnotowano znaczny ubytek naturalny. Pogłębiło się również ujemne saldo migracji zagranicznych na pobyt stały.

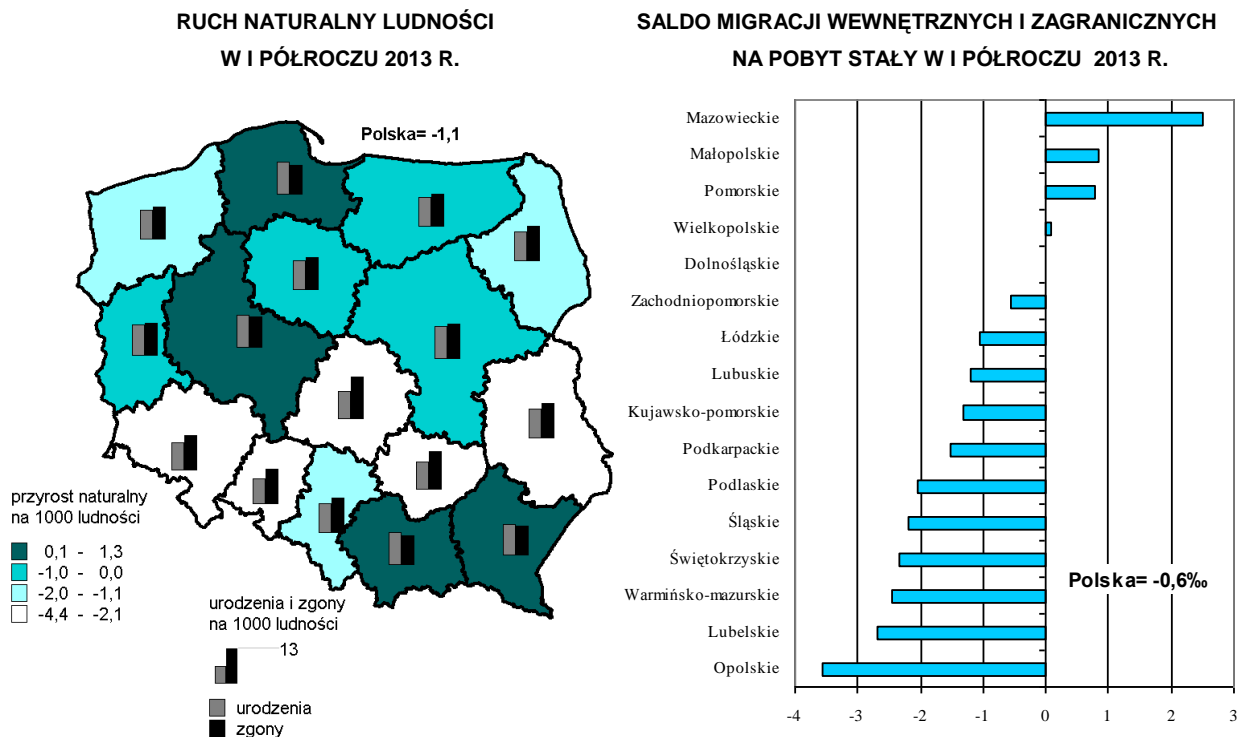
Nadal malała liczba i udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności kraju. W I półroczu 2013 r. **ludność miejska** stanowiła 60,5% (spadek w skali roku o 0,1 p.proc.), a najniższy jej udział w kraju notowano w województwie podkarpackim (41,3%). Wskaźnik urbanizacji był wyższy niż przeciętnie w 7 województwach, w tym najwyższy w województwie śląskim (77,5%).

W I półroczu 2013 r. zarejestrowano 181,4 tys. urodzeń żywych, tj. o 10,7 tys. mniej niż przed rokiem (w końcu czerwca 2012 r. odnotowano wzrost liczby urodzeń o 2,3 tys.). Współczynnik urodzeń zmniejszył się o 0,6 pkt i wyniósł 9,4‰. Liczba urodzeń na 1000 ludności, ukształtowała się na najwyższym poziomie w województwie pomorskim i wielkopolskim (po 10,4). W 10 województwach współczynnik urodzeń nie przekroczył średniej dla kraju, a najniższy zanotowano w województwie opolskim (7,8‰).

W analizowanym okresie 2013 r. utrzymywał się wzrost liczby zgonów – obserwowany od 2007 r. (za wyjątkiem 2010 r.). Od stycznia do czerwca br. **zmarło** 201,7 tys. osób, tj. o 7,6 tys. więcej niż rok wcześniej (wobec wzrostu o 1,8 tys. w końcu czerwca 2012 r.). Współczynnik zgonów zwiększył się z 10,1‰ do poziomu 10,5‰, przy czym w 8 województwach przewyższał przeciętną dla kraju. Najwyższy współczynnik odnotowano w województwie łódzkim (13,1‰), a najniższy zanotowano w województwie podkarpackim i pomorskim (po 9,1‰).

Liczba **zgonów niemowląt** zmniejszyła się nieznacznie w porównaniu z analogicznym okresem 2012 r. i wyniosła 0,8 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Współczynnik zgonów niemowląt zmniejszył się do poziomu 4,5‰ (wobec 4,6‰ w analogicznym okresie ub. roku). W 4 województwach zanotowano niższy wskaźnik niż przeciętnie w kraju, a najniższy był w województwie małopolskim (3,4‰). Najwyższy współczynnik zgonów był w województwie warmińsko-mazurskim (6,2‰).

Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł minus 20,3 tys. osób, wobec minus 1,9 tys. osób w tym samym okresie 2012 r. Współczynnik przyrostu naturalnego obniżył się z minus 0,1‰ do minus 1,1‰. Ujemny wskaźnik odnotowano w 14 województwach, a najniższą wartość osiągnęło łódzkie (minus 4,4‰). Najwyższy wskaźnik notowano w województwie pomorskim (1,3‰).

Ogólne **saldo migracji** na pobyty stałe na 1000 ludności nadal było ujemne i wyniosło minus 0,6, wobec minus 0,1 w końcu czerwca 2012 r. Ujemną wartość wskaźnika odnotowano w 11 województwach w granicach od minus 3,6‰ w opolskim do minus 0,6‰ w zachodniopomorskim. Natomiast w województwach: mazowieckim (2,5‰), małopolskim i pomorskim (po 0,8‰), wielkopolskim (0,1‰) i dolnośląskim (0,0‰) ogólne saldo migracji na pobyty stałe było dodatnie.

Rok 2013 r. jest czwartym z kolei, w którym notuje się spadek liczby związków małżeńskich. W okresie styczeń–czerwiec 2013 r. zawarto 62,7 tys. **związków małżeńskich**, tj. o 10,1 tys. mniej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw wyniósł 3,3‰ (wobec 3,8‰ w analogicznym okresie ub. roku). Najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w województwie śląskim (3,5), a najmniej w łódzkim (2,9).

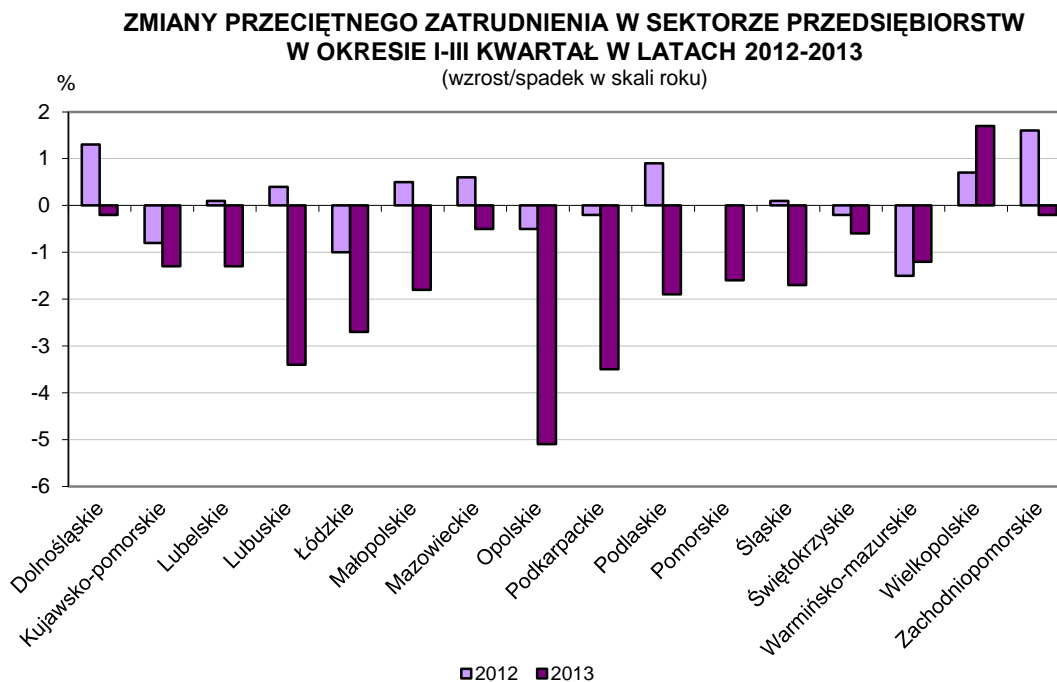
W I półroczu 2013 r. wzrosła liczba **rozwodów** (36,0 tys. par małżeńskich, wobec 31,4 tys. przed rokiem). Współczynnik rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększył się z 1,6 do 1,9, a województwach kształtował się od 1,1 w świętokrzyskim do 2,4 w kujawsko-pomorskim.

RYNEK PRACY

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów 2013 r. było niższe niż przed rokiem. W końcu września 2013 r. zarówno liczba bezrobotnych zarejestrowanych jak i stopa bezrobocia były wyższe niż przed rokiem. Zmniejszył się odsetek osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia, ale w dalszym ciągu liczebność tej grupy bezrobotnych utrzymywała się na wysokim poziomie.

Natomiast wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za III kwartał 2013 r. wskazują na niewielką poprawę sytuacji na rynku pracy – odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia w ujęciu rocznym. Ponadto zwiększyła się nieco liczba pracujących, relacja niepracujących do pracujących uległa poprawie, a wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej pozostały na poziomie sprzed roku.

W okresie I-III kwartał 2013 r. **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 5489,5 tys. osób i było o 1,0% niższe niż w analogicznym okresie 2012 r. (wobec wzrostu o 0,3% przed rokiem). Zmniejszenie zatrudnienia odnotowano w większości sekcji (najgłębszy spadek w budownictwie – o 8,6%), natomiast zwiększenie w administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,3%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 2,3%). W większości województw wystąpił spadek przeciętnego zatrudnienia – najgłębszy w opolskim (o 5,1%); wzrost odnotowano jedynie w województwie wielkopolskim (o 1,7%).

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosło 2445,7 tys. osób i w skali roku zmalało o 1,1%. Spadek wystąpił w 13 województwach, w tym najgłębszy w opolskim (o 4,9%). W województwach mazowieckim, zachodniopomorskim i pomorskim odnotowano wzrost – odpowiednio o 2,4%, 1,4% i 0,2%.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 8,6% niższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 442,7 tys. osób. Zmniejszenie zatrudnienia odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 19,4% w lubuskim do 4,1% w śląskim.

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1113,6 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 0,9%. Spadek zatrudnienia odnotowano w 12 województwach, najgłębszy w pomorskim (o 7,6%) i podkarpackim (o 7,5%). W pozostałych województwach wystąpił wzrost zatrudnienia, w granicach od 7,4% w wielkopolskim do 0,4% w lubelskim.

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 1,4% niższe niż przed rokiem i wyniosło 109,6 tys. osób. Spadek zatrudnienia odnotowano w 10 województwach, w tym najgłębszy w lubuskim (o 23,3%). W pozostałych województwach odnotowano wzrost, przy czym największy w województwie pomorskim (o 8,6%).

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosło 93,7 tys. osób i w skali roku zmalało o 3,5%. Spadek zatrudnienia odnotowano w 12 województwach, najgłębszy w pomorskim (o 14,1%). Wzrost nastąpił w pozostałych województwach; największy w podlaskim (o 1,7%).

Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 170,8 tys. osób i w stosunku do analogicznego okresu 2012 r. zwiększyło się o 2,3%. Wzrost zatrudnienia odnotowano w 7 województwach, w granicach od 17,1% w łódzkim do 2,1% w świętokrzyskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek zatrudnienia, w tym najgłębszy w podkarpackim (o 19,0%).

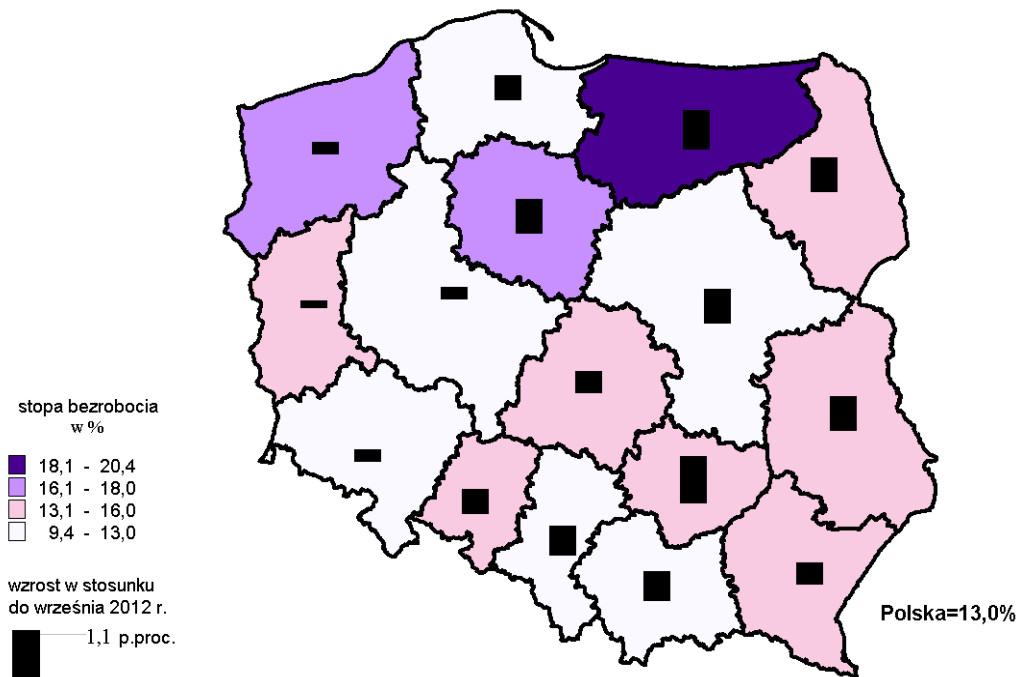
Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 4,3% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 319,9 tys. osób. Wzrost zaobserwowano w 11 województwach, największy w warmińsko-mazurskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek, w tym najgłębszy w opolskim (o 12,6%).

W końcu września 2013 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 2083,1 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 104,1 tys. (o 5,3%) więcej niż w analogicznym miesiącu ubiegłego roku. Wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, największy w mazowieckim (o 9,3%), a najmniejszy w lubuskim (o 0,3%) i zachodniopomorskim (o 0,8%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2013 r. wyniosła 13,0% przeciętnie w kraju i była o 0,6 p.proc. wyższa niż przed rokiem. Wzrost stopy bezrobocia w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, przy czym największy w świętokrzyskim (o 1,1 p.proc.) a najmniejszy w lubuskim (o 0,2 p.proc.).

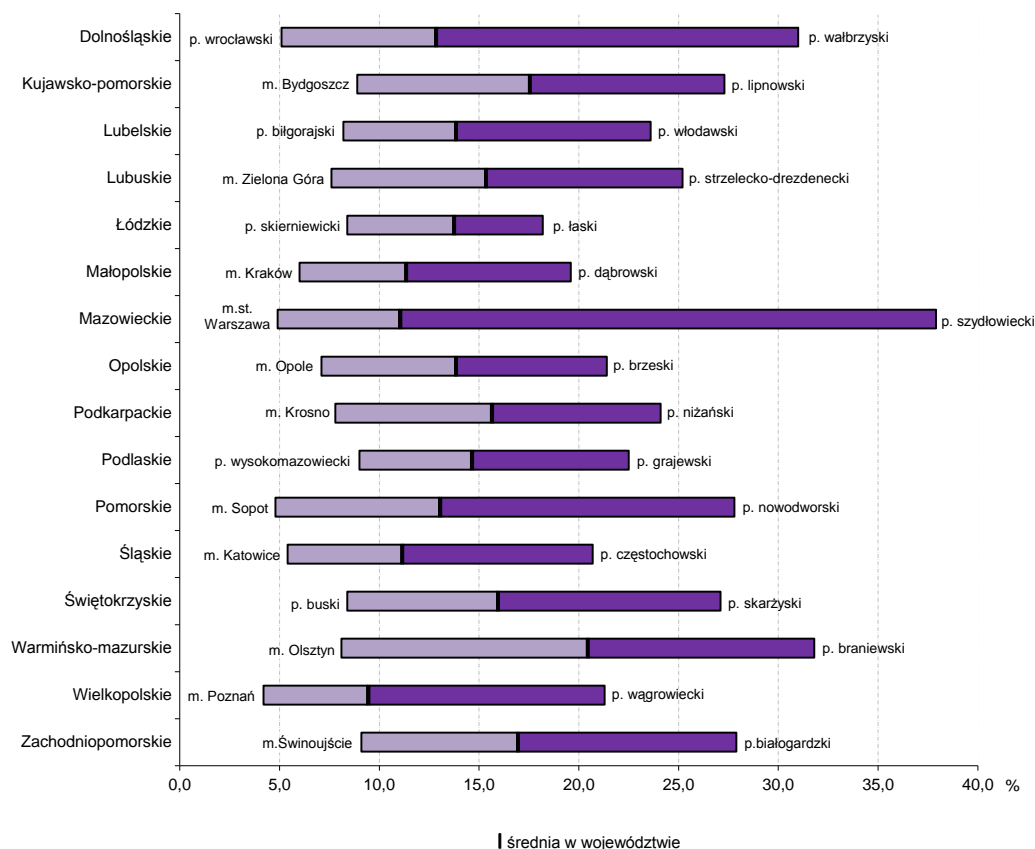
Pogłębia się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu września 2013 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 11,0 p.proc. (wielkopolskie – 9,4%, warmińsko-mazurskie – 20,4%) i w skali roku rozpiętość ta zwiększyła się o 0,6 p.proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia, poza warmińsko-mazurskim, należały kujawsko-pomorskie (17,5%) i zachodniopomorskie (17,0%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwie mazowieckim (11,0%), śląskim (11,1%) i małopolskim (11,3%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2013 R. Stan w końcu września

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów obserwuje się zwiększenie rozpiętości pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika w większości województw, przy czym największe zróżnicowanie wewnątrzwojewódzkie notuje się w mazowieckim. W końcu września br. różnica pomiędzy największą a najmniejszą wartością stopy bezrobocia wynosiła 33,0 p.proc. (37,9% w powiecie szydłowieckim i 4,9% w powiecie m.st. Warszawa). Najmniejszą rozpiętość odnotowano w województwie łódzkim (9,8 p.proc.), którą wyznaczała stopa bezrobocia w powiatach łaskim oraz skierniewickim – odpowiednio 18,2% i 8,4%.

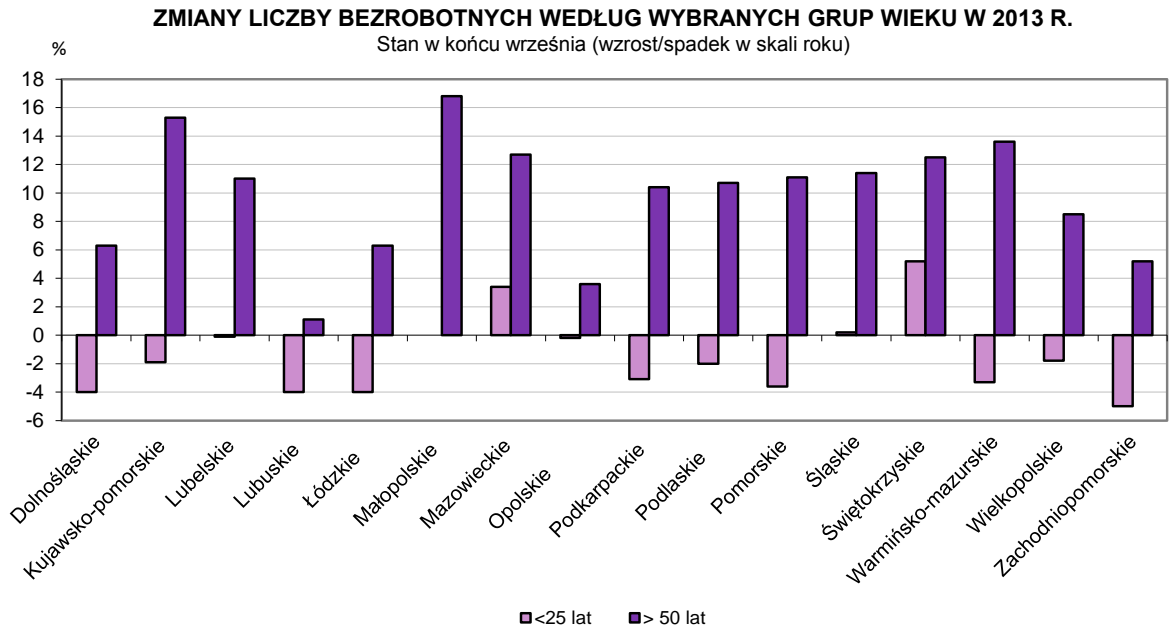
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.
Stan w końcu września

W końcu września 2013 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych 1900,1 tys. osób stanowili **bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy**. W ujęciu rocznym ich liczba zwiększyła się o 5,8%. Wzrost odnotowano we wszystkich województwach; największy w województwie mazowieckim (o 9,7%), najmniejszy – w lubuskim (o 0,3%).

Wśród bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy najbardziej wzrosła liczba osób **samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia** (o 10,9% w skali roku). Na poziomie województw zwiększenie zbiorowości tej kategorii bezrobotnych odnotowano we wszystkich województwach; od 17,3% w województwie mazowieckim do 4,2% w zachodniopomorskim.

W końcu września 2013 r. najliczniejszą grupę bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, nadal stanowili **długotrwale bezrobotni** (1091,6 tys. osób). W skali roku wzrosła zarówno liczba tej kategorii bezrobotnych (o 8,4%), jak i ich udział (o 1,4 p.proc. do 57,4%). Największy wzrost liczby długotrwale bezrobotnych odnotowano w województwie mazowieckim (o 12,4%), największy udział w lubelskim (64,0%), a największy wzrost udziału w łódzkim (o 3,0 p.proc. do 59,0%). Jedynie w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek udziału długotrwale bezrobotnych (o 0,5 p.proc. do 59,1%).

Wzrost udziału bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy odnotowano również w kategorii **osób powyżej 50 roku życia** – o 1,0 p.proc. do 25,8%. Na poziomie województw największy wzrost udziału wystąpił w kujawsko-pomorskim (o 2,0 p.proc. do 23,7%), natomiast największy udział odnotowano w dolnośląskim (31,6%). Zbiorowość bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 10,2% do 490,8 tys. osób, a największy wzrost odnotowano w województwie małopolskim (o 16,8%).

Zwiększył się również udział bezrobotnych **bez kwalifikacji zawodowych** – na poziomie kraju (o 0,2 p.proc. do 33,0%), jak i w 10 województwach (w największym stopniu wzrósł w podlaskim – o 1,3 p.proc. do 34,8%). Natomiast w 6 województwach odsetek tej grupy bezrobotnych obniżył się, w tym najbardziej w opolskim (o 0,5 p.proc. do 35,5%).

Pomimo odnotowanego spadku udziału **bezrobotnych do 25 roku życia** (z 22,4% do 21,0% ogółu bezrobotnych w szczególnej sytuacji), nadal liczebność tej grupy pozostaje wysoka. W końcu września 2013 r. jako bezrobotne było zarejestrowanych 398,3 tys. osób w wieku 18-24 lata, z czego najwięcej w województwie mazowieckim (49,8 tys.), a najmniej w opolskim (9,1 tys.).

W okresie styczeń-wrzesień br. liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych wyniosła 2003,7 tys. osób i w stosunku do analogicznego okresu ub. roku wzrosła o 5,8% (wobec spadku o 0,2% przed rokiem). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w grupie nowo zarejestrowanych zwiększył się o 1,0 p.proc. w skali roku i wyniósł 78,3%. Wzrósł również odsetek osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 2,9 p.proc. do 6,2%) oraz osób zamieszkałych na wsi (o 0,9 p.proc. do 41,1%). Zmniejszył się natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 0,5 p.proc. do

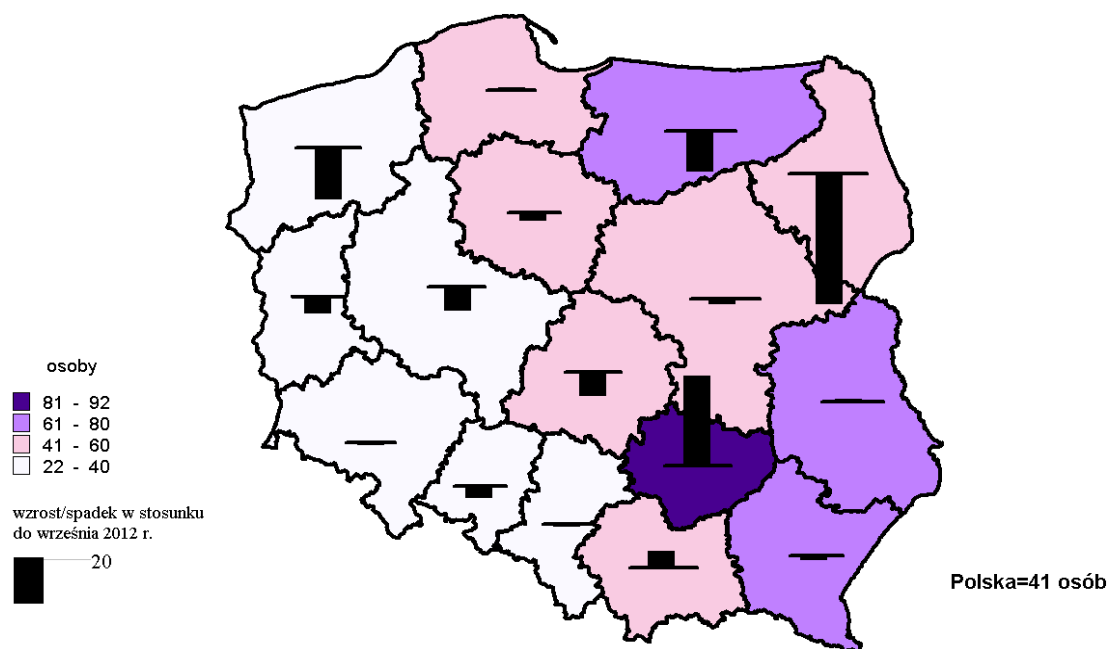
19,9%). Na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem pozostał odsetek absolwentów (11,9%).

Z ewidencji bezrobotnych w okresie styczeń-wrzesień 2013 r. **skreślono** 2057,2 tys. osób, tj. o 8,4% więcej niż przed rokiem (wobec spadku o 4,7% w analogicznym okresie ub. roku), w tym 45,9% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych stanowiły osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy.

W końcu września 2013 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (2,5%), natomiast najniższą w mazowieckim (1,1%); przy średniej dla kraju 1,6%.

LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH NA 1 OFERTĘ PRACY W 2013 R.

Stan w końcu września

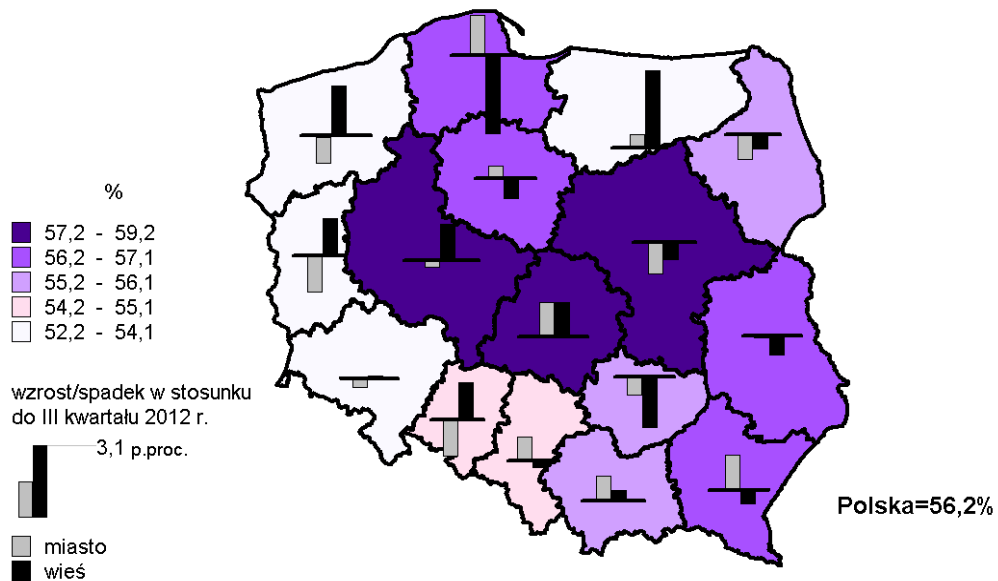
W końcu września 2013 r. **na 1 ofertę pracy** przypadało 41 osób bezrobotnych. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwie lubuskim (22 osoby na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w świętokrzyskim (92 osoby).

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**¹ w III kwartale 2013 r. zbiorowość **aktywnych zawodowo** liczyła 17453 tys. osób, tj. o 13 tys. (o 0,1%) więcej niż przed rokiem. Wzrost liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 8 województwach, w tym największy w warmińsko-mazurskim (o 8,3%). W pozostałych województwach wystąpił spadek, najgłębszy w świętokrzyskim (o 8,0%).

¹ Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Ponadto uwzględniono zmiany metodologiczne, wyłączając z zakresu badania osoby przebywające poza gospodarstwem domowym 12 miesięcy i więcej (dotychczas było to powyżej 3 miesięcy).

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,2% i utrzymał się na poziomie sprzed roku. Wzrost wystąpił w 6 województwach, największy w warmińsko-mazurskim (o 1,5 p.proc.). W pozostałych województwach zaobserwowano obniżenie współczynnika, w tym w największym stopniu w świętokrzyskim (o 1,6 p.proc.). Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (59,2%), a najniższą w zachodniopomorskim (52,2%).

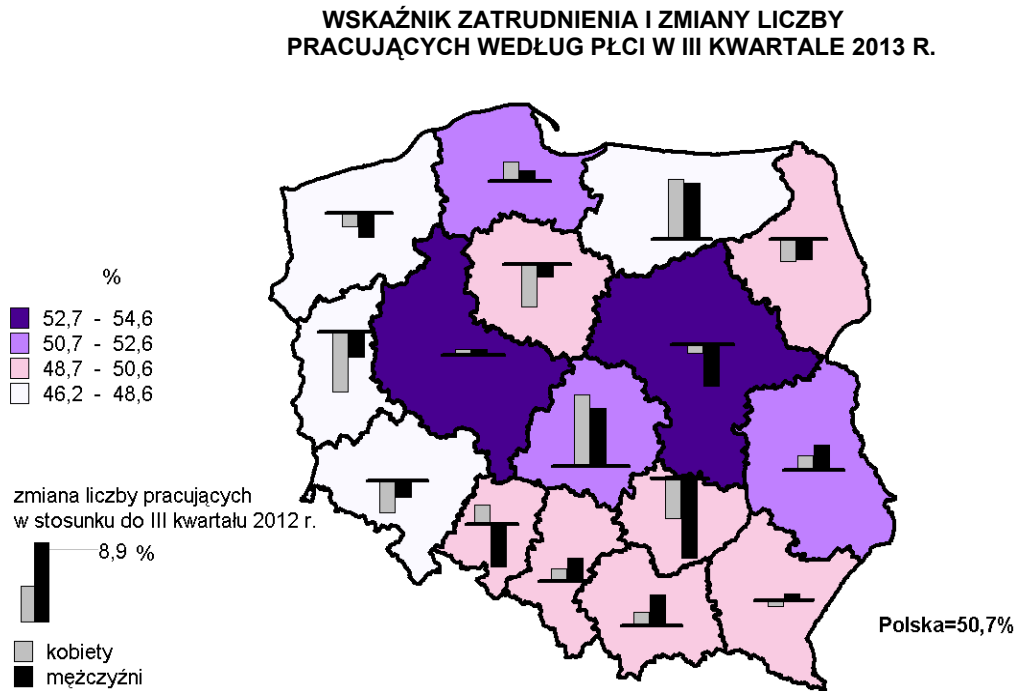
**WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W III KWARTALE 2013 R.
I JEGO ZMIANY W PODZIALE NA MIASTO–WIEŚ**

Liczba **pracujących** wyniosła 15738 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 16 tys. (tj. o 0,1%). Wzrost wystąpił w 7 województwach, największy w łódzkim (o 7,1%). W 8 województwach odnotowano spadek liczby pracujących, najgłębszy w świętokrzyskim (o 6,9%). W województwie podkarpackim liczba pracujących ukształtowała się na poziomie sprzed roku. Zwiększyła się liczba pracujących kobiet (o 0,3%), natomiast mężczyzn pozostała na poziomie odnotowanym w ub. roku. Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 8 województwach, największy w łódzkim (o 7,7%), natomiast w pozostałych województwach odnotowano spadek, w tym najgłębszy w lubuskim (o 6,5%). Kobiety stanowiły 44,4% ogółu pracujących, a największy ich udział odnotowano w województwie mazowieckim (47,0%), najmniejszy w wielkopolskim (42,2%).

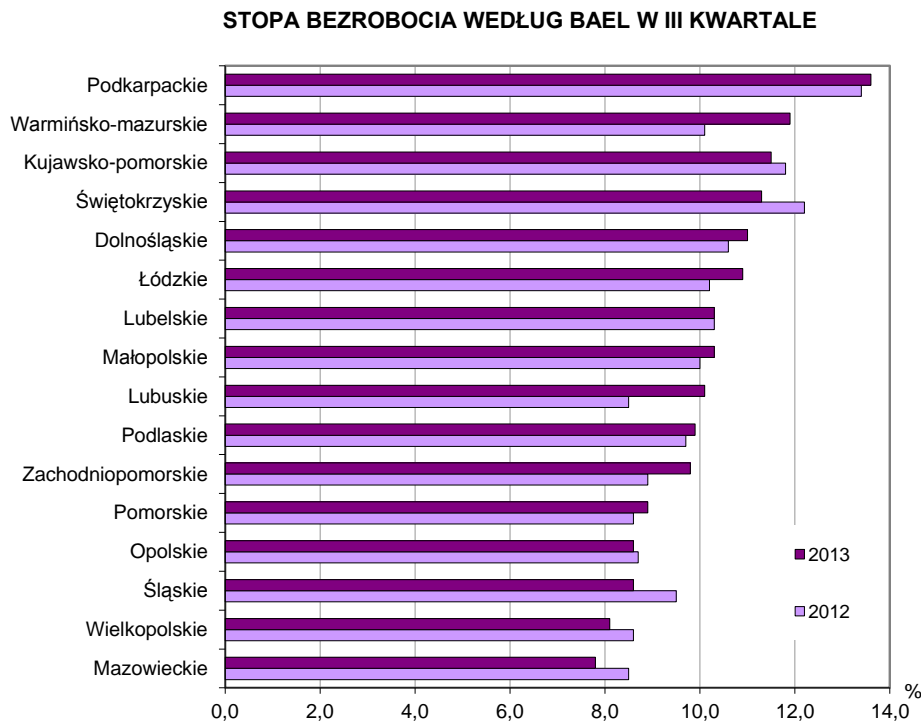
Wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2013 r. ukształtował się na poziomie zeszłorocznym (tj. 50,7%) i był wyższy na wsi (51,2%) niż w mieście (50,4%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 58,9%, kobiet – 43,2%). Najwyższym wskaźnikiem nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (54,6%), z kolei najniższym warmińsko-mazurskie (46,2%). W 7 województwach odnotowano wzrost wskaźnika, w tym największy w śląskim

(o 1,2 p.proc.), w pozostałych województwach wystąpił spadek, w granicach od 1,2 p.proc. w lubuskim do 0,2 p.proc. w opolskim i pomorskim.

W III kwartale 2013 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 1714 tys. osób i zmniejszyła się o 0,2% (tj. o 4 tys. osób) w skali roku. Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do analogicznego okresu ub. roku. odnotowano w 6 województwach, najgłębszy w świętokrzyskim (o 14,3%), a najmniejszy w opolskim (o 2,9%). W 9 województwach wystąpił wzrost, największy w warmińsko-mazurskim (o 28,1%). W województwie podlaskim liczba bezrobotnych utrzymała się na poziomie sprzed roku.

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale 2013 r. wyniosła średnio 9,8% i była nieznacznie niższa niż przed rokiem (o 0,1 p.proc.). Spadek wskaźnika odnotowano w 6 województwach, w tym najgłębszy w śląskim i świętokrzyskim (po 0,9 p.proc.). W 9 województwach wystąpił wzrost, największy w warmińsko-mazurskim (o 1,8 p.proc.) i lubuskim (o 1,6 p.proc.). W województwie lubelskim stopa bezrobocia pozostała na poziomie sprzed roku i wyniosła 10,3%. Najniższą wartością stopy bezrobocia charakteryzowały się województwa mazowieckie (7,8%) i wielkopolskie (8,1%), natomiast najwyższą – podkarpackie (13,6%).

Stopa bezrobocia **mężczyzn** wyniosła 9,0% i utrzymała się na tym samym poziomie co w analogicznym kwartale 2012 r. Najniższą wartość osiągnęła w województwie wielkopolskim (5,8%), a najwyższą w podkarpackim (13,4%). Spadek stopy bezrobocia mężczyzn odnotowano w 7 województwach, najgłębszy w świętokrzyskim (o 1,6 p.proc.). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w warmińsko-mazurskim (o 2,1 p.proc.). Stopa bezrobocia **kobiet** była wyższa niż mężczyzn i wyniosła 10,8% (spadek o 0,1 p.proc. w stosunku do III kwartału 2012 r.). W podziale na województwa ukształtowała się na poziomie od 8,4% w mazowieckim do 13,9% w podkarpackim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet zmniejszyła się w 7 województwach, najbardziej w kujawsko-pomorskim, podkarpackim i pomorskim (o 1,1 p.proc.); w 8 województwach wzrosła, w największym stopniu w lubuskim (o 1,5 p.proc.). W województwie lubelskim stopa bezrobocia kobiet pozostała na poziomie sprzed roku.

W III kwartale 2013 r. stopa bezrobocia na **wsí** ukształtowała się na poziomie 9,7% i nie zmieniła się w stosunku do ub. roku. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w granicach od 6,3% w województwie podlaskim do 13,1% w podkarpackim. W 8 województwach wystąpił spadek wskaźnika dla wsi, przy czym najgłębszy w mazowieckim (o 1,8 p.proc.). Natomiast w pozostałych województwach odnotowano wzrost stopy bezrobocia na wsi, w największym stopniu w zachodniopomorskim (o 3,5 p.proc.). Wśród bezrobotnych zamieszkałych w **miastach** stopa bezrobocia osiągnęła 9,9% i w ujęciu

rocznym również nie zmieniła się. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województwa mazowieckiego (7,3%), zaś najwyższą – podkarpackiego (14,5%).

Populacja **biernych zawodowo** nieznacznie zmniejszyła się (o 20 tys.) w skali roku i wyniosła 13579 tys. osób, co stanowiło 43,8% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat. Spadek liczby tych osób wystąpił w 10 województwach, najgłębszy w kujawsko-pomorskim (o 2,8%). W pozostałych województwach odnotowano wzrost, w tym największy w lubelskim (o 4,3%).

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w III kwartale 2013 r. zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 972 osoby bezrobotne i bierne zawodowo (przed rokiem 974 osoby). Spadek odnotowano w 7 województwach, przy czym najgłębszy w śląskim (z 1039 do 994 osób). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy w lubuskim (z 1015 do 1064 osób.) Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących miała miejsce w województwie mazowieckim (na 1000 pracujących przypadało 830 osób bezrobotnych i biernych zawodowo), natomiast najgorsza sytuacja wystąpiła w warmińsko-mazurskim (1165 osób).

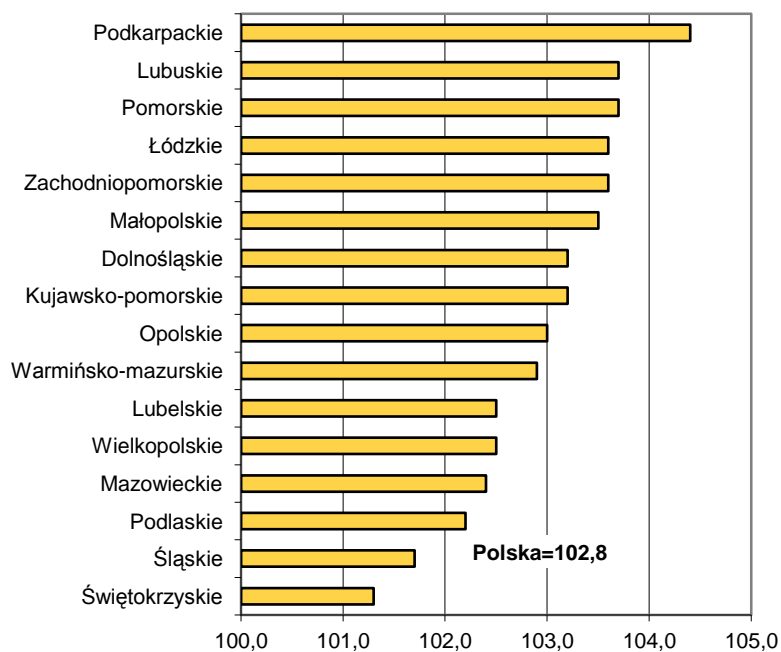
WYNAGRODZENIA

W okresie trzech kwartałów br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż przed rokiem; tempo wzrostu uległo jednak dalszemu spowolnieniu, zarówno w przemyśle jak i budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 3780,73 zł i było o 2,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 3,7%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach, największy w podkarpackim (o 4,4%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 1,3%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń odnotowano w województwach: mazowieckim, śląskim i pomorskim (odpowiednio 121,8%, 106,0% i 100,5% średniej krajowej), natomiast najniższy poziom, podobnie jak w okresach poprzednich wystąpił w województwach warmińsko-mazurskim i podkarpackim (odpowiednio o 19,9% i 17,7% mniej niż średnio w kraju).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.**
(I-III kwartał 2012=100)

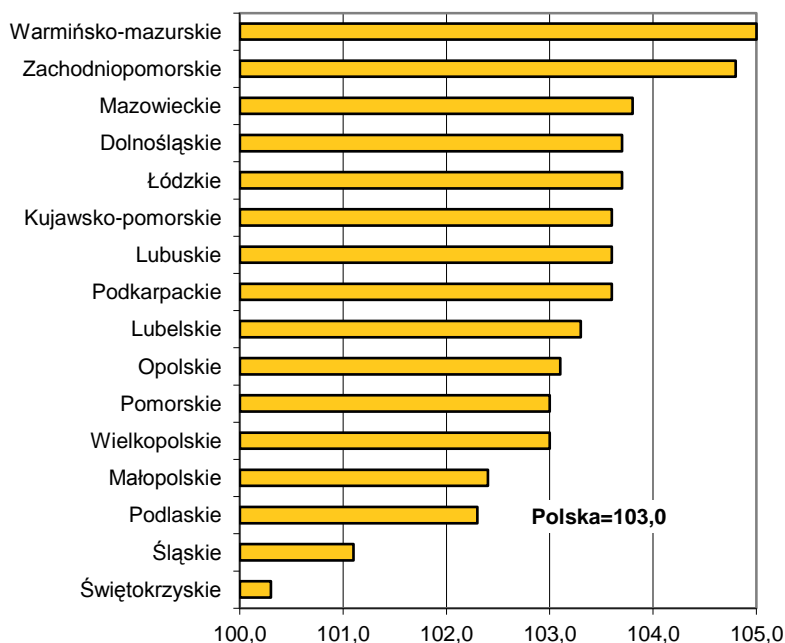
Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku poprawiła się w 9 województwach, najbardziej w podkarpackim (o 1,3 p.proc). Pogorszenie relacji wystąpiło w województwach: świętokrzyskim, śląskim, podlaskim, mazowieckim, wielkopolskim i lubelskim (odpowiednio od 1,3 p.proc. do 0,3 p.proc). W województwie warmińsko-mazurskim relacja nie uległa zmianie.

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw, zmniejszyła się w skali roku o 0,4 p.proc. i wyniosła 41,7 p.proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 3879,57 zł i było o 3,0% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 4,2%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w warmińsko-mazurskim (o 5,0%) i zachodniopomorskim (o 4,8%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 0,3%) i śląskim (o 1,1%).

**DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W PRZEMYŚLE W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.**

(I-III kwartał 2012=100)

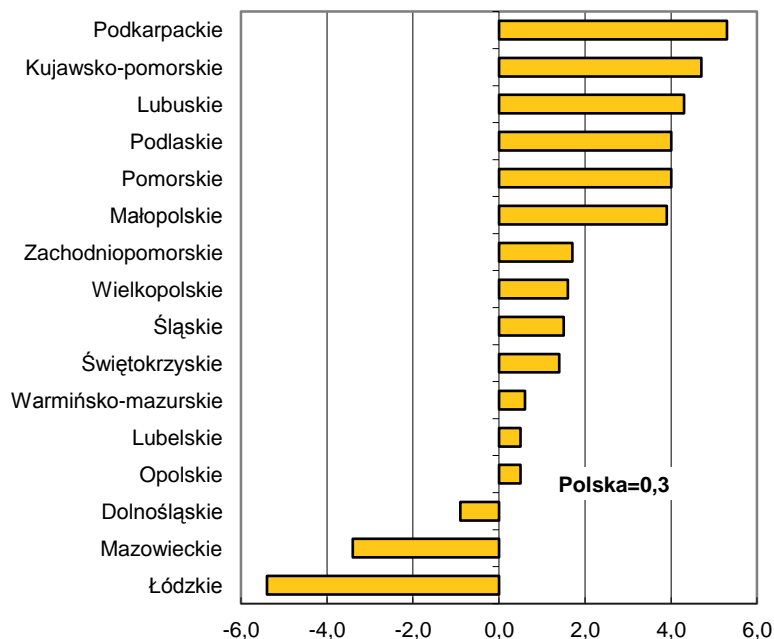

Wynagrodzenia w przemyśle nadal były wyższe niż średnio w kraju w 3 województwach: mazowieckim (o 15,3%), śląskim (o 15,1%) i dolnośląskim (o 8,2%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej, najniższe notowano w warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio o 18,5%, 18,0% mniej niż średnio w kraju).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 12 województwach (od 1,6 p.proc. w warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim do 0,1 p.proc. w opolskim, pomorskim i wielkopolskim), pogorszyła się natomiast w województwach: świętokrzyskim, śląskim, małopolskim i podlaskim (od 2,3 p.proc. do 0,6 p.proc.). Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle w skali roku zmniejszyła się i wyniosła 33,8 p.proc. wobec 37,4 p.proc. w analogicznym okresie ub. roku.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w okresie trzech kwartałów br. wyniosło 3672,03 zł i było o 0,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 0,4%). Wzrost wynagrodzeń odnotowano w 13 województwach, w tym najwyższy w podkarpackim (o 5,3%), a najniższy w lubelskim i opolskim (po 0,5%). W województwach: łódzkim, mazowieckim i dolnośląskim wystąpił spadek wynagrodzeń w budownictwie (odpowiednio o 5,4%, 3,4% i o 0,9%).

**ZMIANY PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
W BUDOWNICTWIE W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.**
(wzrost/spadek w skali roku w %)

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 28,6% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych, pod względem wysokości wynagrodzeń, województwach – dolnośląskim i podlaskim, płace były wyższe odpowiednio o 8,4% i o 2,6% niż przeciętnie w kraju. W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się na poziomie niższym od średniej krajowej, w tym najniższe podobnie jak w okresach poprzednich – w lubuskim (o 19,0%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 13 województwach, najbardziej w podkarpackim (o 3,9 p.proc.), a w największym stopniu uległa pogorszeniu w łódzkim (o 5,0 p.proc.).

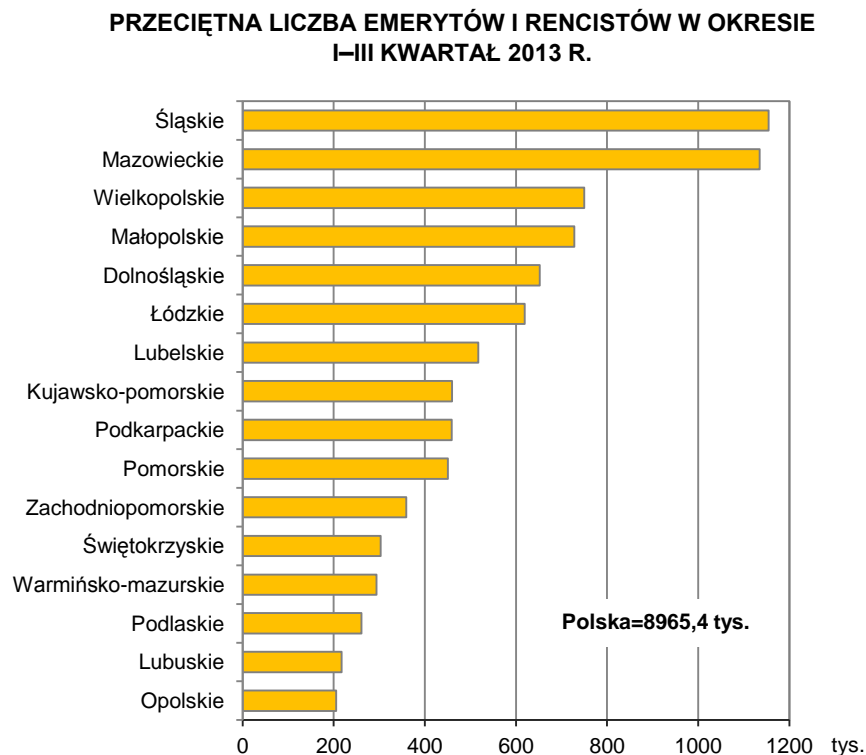
Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 47,6 p.proc. wobec 55,5 p.proc. przed rokiem.

EMERYTURY I RENTY

W okresie trzech kwartałów 2013 r. nadal notowano spadek przeciętnej liczby emerytów i rencistów. Podobnie jak w latach poprzednich, głębszy był spadek przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia w ramach systemu rolniczego niż w systemie ubezpieczeń pracowniczych. W ujęciu rocznym zwiększyła się zarówno przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosła 8965,4 tys. osób i była o 0,8% mniejsza niż przed rokiem. Zmniejszenie liczby emerytów i rencistów odnotowano we wszystkich województwach (od 0,6% w pomorski, śląskim i zachodniopomorskim do 1,5% w opolskim).

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7715,1 tys. osób (o 0,4% mniej niż w analogicznym okresie 2012 r.). Spadek odnotowano we wszystkich województwach, w tym najgłębszy w opolskim (o 1,1%). Emerytury i renty rolnicze pobierało 1250,3 tys. osób (o 3,1% mniej niż przed rokiem). Liczba rolników indywidualnych pobierających emeryturę i rentę zmniejszyła się w skali roku we wszystkich województwach (od 1,7% w małopolskim do 4,8% w lubuskim i śląskim).

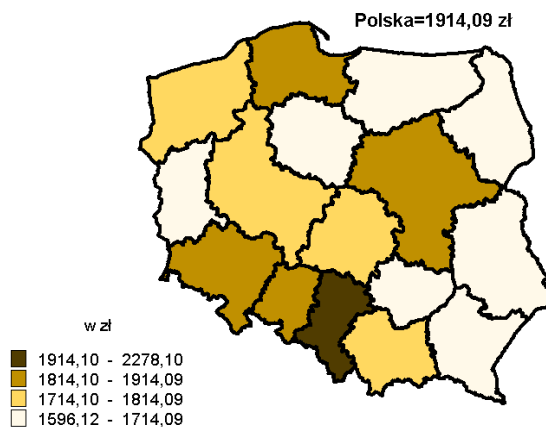

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosła 1914,09 zł i była

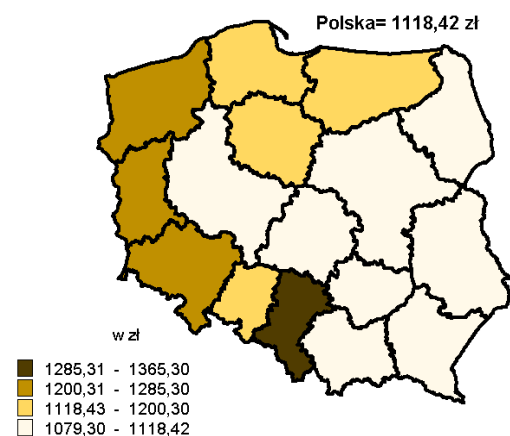
o 5,5% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach, ale podobnie jak w poprzednich okresach, jedynie w śląskim była ona wyższa od średniej krajowej (o 19,0%). Najniższe przeciętne emerytury i renty w tym systemie, wypłacono w podkarpackim i lubelskim (odpowiednio o 16,6% i 14,0% mniej niż średnio w kraju).

PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO W OKRESIE I–III KWARTAŁ 2013 R.

Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się i w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosła 35,6 p.proc. (wobec 36,3 p.proc. przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosła 1118,42 zł i w skali roku zwiększyła się o 6,5%. W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w kujawsko-pomorskim (o 7,3%), a najmniejszy w śląskim (o 4,7%). W połowie województw przeciętna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż średnia w kraju, w tym najwyższa, podobnie jak w poprzednich okresach, w województwie śląskim (o 22,1%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w mazowieckim, małopolskim i podlaskim (odpowiednio o 3,5%, 3,3% i 3,1% mniejsze niż średnio w kraju).

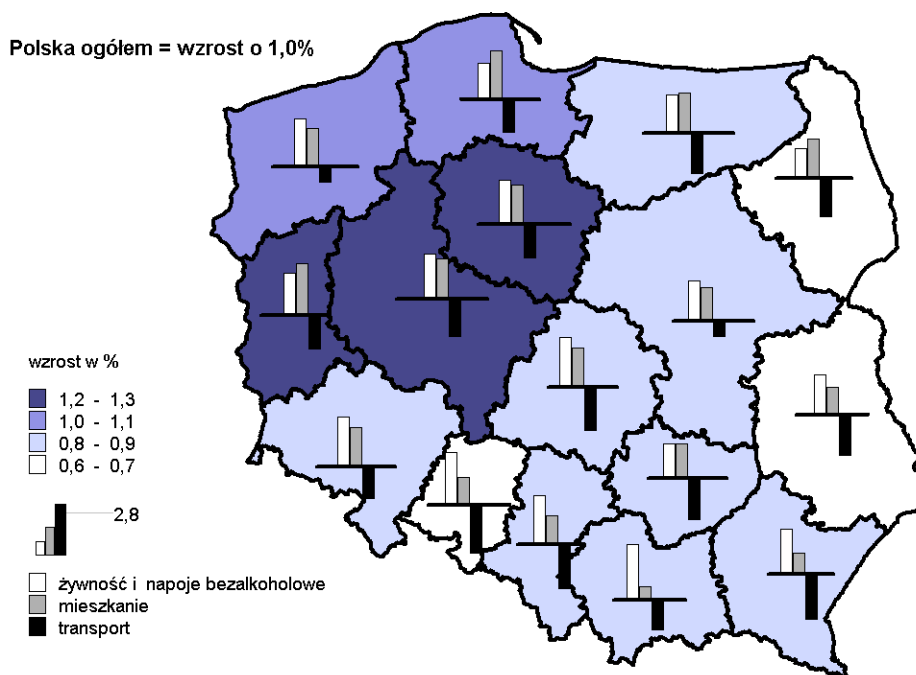
Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się i wyniosła 25,6 p.proc. (wobec 28,0 p.proc. przed rokiem).

CENY

W okresie **trzech kwartałów 2013 r.** tempo wzrostu **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku było słabsze niż w analogicznym okresie ub. roku. Po wyraźnym osłabieniu w II kwartale br., ceny w III kwartale br. rosły nieco szybciej.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w okresie trzech kwartałów 2013 r. wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 1,0% (wobec 4,0% przed rokiem). Wzrost cen notowano w większości grup towarów i usług, w tym wyższy niż przeciętnie – m.in. napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 3,5%), towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 2,4%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 2,1%) oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (o 1,7%). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen ogółem miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz rekreacją i kulturą, zwiększając wskaźnik odpowiednio o 0,52 p.proc., 0,44 p.proc. i 0,19 p.proc. Spadki cen towarów i usług związanych z odzieżą i obuwiem oraz transportem obniżyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,24 p.proc. i 0,17 p.proc.

**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
W OKRESIE I–III KWARTAŁ 2013 r.**
(I–III kwartał 2012=100)

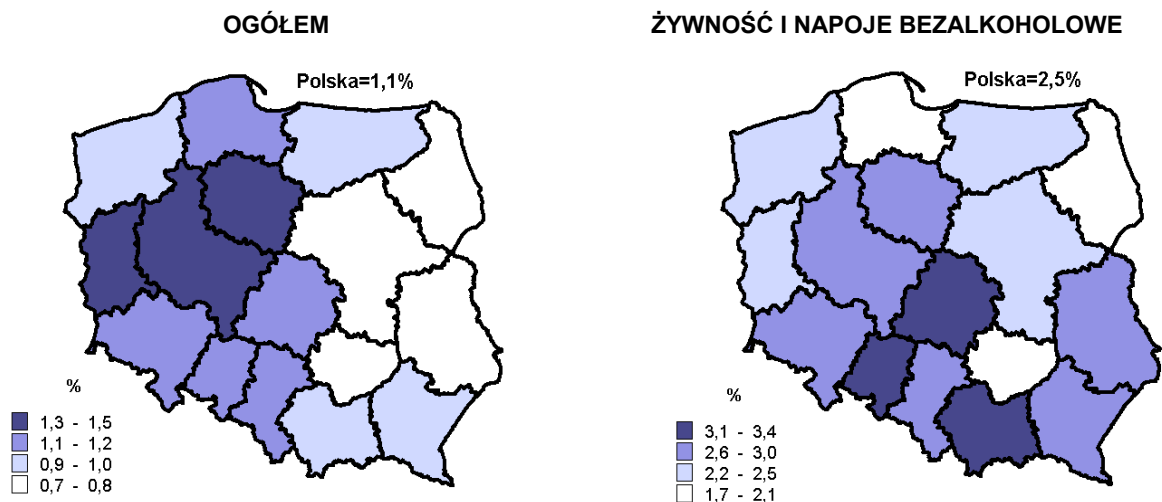

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I–III kwartał 2013 r. odnotowano we wszystkich województwach, przy czym w 3 w stopniu większym niż przeciętnie.

Najbardziej wzrosły ceny w województwie lubuskim (o 1,3%), a najwolniej w lubelskim i podlaskim (wzrost po 0,6%).

W III kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych rosły znacznie wolniej niż w analogicznym okresie ub. roku (1,1%, wobec 3,9% przed rokiem). Najbardziej wzrosły ceny w województwie lubuskim (o 1,5%). Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali większej niż przeciętnie zanotowano również w województwach: kujawsko-pomorskim i wielkopolskim (po 1,4%) oraz w dolnośląskim (o 1,2%). Najwolniej natomiast rosły ceny w województwach podlaskim i świętokrzyskim (wzrost po 0,7%).

**ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
W III KWARTALE 2013 R.**
(III kwartał 2012=100)

W III kwartale br. wzrost **cen żywności i napojów bezalkoholowych** w skali roku wyniósł 2,5% (wobec 5,2% w analogicznym okresie ub. roku), przy czym żywność wzrosła o 2,8%, a napoje bezalkoholowe potaniały o 0,2%. Wyższe niż przed rokiem były ceny warzyw (średnio o 19,4%), zwłaszcza w województwach: małopolskim (o 28,3%), podkarpackim (o 25,9%), łódzkim (o 24,4%) oraz opolskim (o 22,2%). Ceny owoców wzrosły o 4,3%, a olejów i pozostałych tłuszczów o 4,0%, przy czym najbardziej – odpowiednio w województwach: opolskim (o 7,0%) i podkarpackim (o 6,4%). Odnotowano również wyższe, niż przed rokiem ceny mięsa. Wędliny były droższe o 2,5% (w województwie dolnośląskim wzrost – o 4,9%), a mięso wieprzowe – o 1,5% (w lubelskim – o 4,0%). W województwie lubuskim najbardziej podrożało mięso wołowe (o 5,7%, wobec 1,7% w kraju) oraz drób (o 5,1%, wobec 0,8%). W porównaniu z III kwartałem ub. roku ceny mleka najbardziej wzrosły w województwie warmińsko-mazurskim (o 4,8%, wobec 2,4% średnio w kraju), serów – w łódzkim (o 2,9%, wobec 1,9%), a jogurtów, śmietany, napojów i deserów mlecznych – w lubuskim (5,8%, wobec 1,5%). Droższe były również ryby (średnio o 1,0%),

przy czym najbardziej podrożały w województwie świętokrzyskim (o 2,0%). Niższe niż przed rokiem były ceny jaj (o 9,8%), a ich spadek notowano w 15 województwach (od 17,9% w świętokrzyskim do 5,6% w opolskim). We wszystkich województwach potaniał cukier, w tym najbardziej w opolskim (o 14,8%, wobec 11,2% średnio w kraju).

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku podniesiono we wszystkich województwach, najbardziej w opolskim (o 3,4%). Wyższy niż przeciętnie wzrost cen odnotowano także w województwach: kujawsko-pomorskim, śląskim, wielkopolskim, dolnośląskim, lubelskim, podkarpackim, łódzkim oraz małopolskim (od 2,6% do 3,3%). Najwolniej rosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych w województwie świętokrzyskim (o 1,7%).

W III kwartale br. notowano spadek cen **odzieży i obuwia** o 4,8% (wobec o 5,1%, w analogicznym okresie ub. roku). Niższe były ceny we wszystkich województwach w granicach od 7,9% w dolnośląskim (w tym najgłębszy spadek w kraju cen obuwia) do 2,3% w podkarpackim.

Ceny w zakresie **mieszkania**¹ wzrosły w skali roku o 1,9% (wobec 5,1% w III kwartale 2012 r.), w tym najbardziej w województwie dolnośląskim (o 3,0%). Wyższy niż przeciętnie wzrost cen notowano również w województwach: lubuskim i pomorskim (po 2,8%), wielkopolskim (o 2,5%), kujawsko-pomorskim, opolskim i podlaskim (po 2,4%), łódzkim (o 2,3%) oraz śląskim i warmińsko-mazurskim (po 2,0%). Natomiast w podkarpackim ceny rosły najwolniej (o 0,6%).

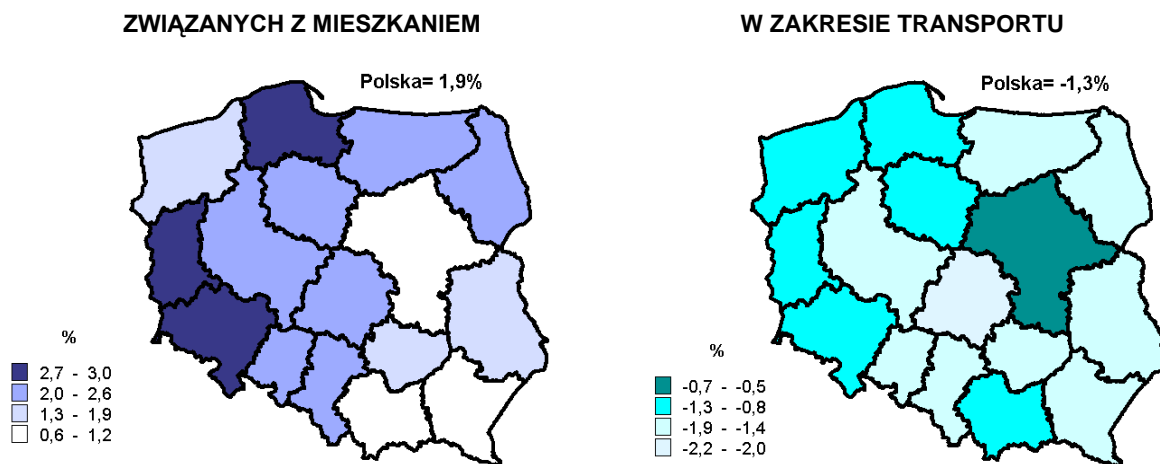
Podrożały usługi w zakresie użytkowania mieszkania lub domu przeciętnie – o 7,6% (najbardziej w województwie opolskim – o 14,6%). We wszystkich województwach więcej płacono za wywóz nieczystości (śmieci) w granicach od 26,5% w świętokrzyskim do 90,9% w opolskim (wobec wzrostu 54,3% średnio w kraju). Droższe niż przed rokiem były usługi kanalizacyjne (o 5,7%) oraz zaopatrywanie w wodę (o 4,4%), przy czym najbardziej podrożały odpowiednio w województwach – świętokrzyskim (o 16,0%) i lubelskim (o 6,8%). Ceny nośników energii spadły przeciętnie o 1,4%, w tym znacznie potaniał gaz (o 7,8%), najbardziej w województwie podkarpackim (o 8,8%). Mniej niż przed rokiem płacono również za energię elektryczną (o 1,0%) oraz za opał (o 0,9%), przy czym więcej należało zapłacić za energię ciepłą (o 4,5%). W porównaniu z III kwartałem ub. roku ceny energii elektrycznej były niższe w 13 województwach w granicach od 2,5% (w małopolskim) do 0,1% (w świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim), a opału – w 12 województwach od 3,8% (w śląskim) do 0,3% (w kujawsko-pomorskim, podlaskim i wielkopolskim). We wszystkich województwach natomiast notowano wyższe ceny energii

---

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

cieplnej, w tym w 6 wzrosły w stopniu większym niż przeciętnie w kraju (najbardziej w śląskim – o 6,4%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe w skali roku o 0,5%, przy czym w województwach opolskim, śląskim, lubuskim i warmińsko-mazurskim notowano spadek cen.

ZMIANY CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH W III KWARTALE 2013 R. (III kwartał 2012=100)

Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** były wyższe niż przed rokiem o 1,4% (wobec 3,6% w III kwartale 2012 r.). Najbardziej wzrosły ceny w województwie dolnośląskim (o 2,2%), gdzie m.in. odnotowano największe w kraju podwyżki artykułów farmaceutycznych (o 1,6%). Ceny artykułów i usług związanych ze zdrowiem najwolniej rosły w województwie opolskim (o 0,4%).

W III kwartale br. usługi stomatologiczne podrożały we wszystkich województwach (średnio o 3,3%), w tym w 8 – w stopniu większym niż przeciętnie. Wyższe były również ceny usług lekarskich (o 3,0%), przy czym wzrost cen w województwach kształtował się od 0,6% w lubuskim do 7,3% w warmińsko-mazurskim. Usługi szpitalne i sanatoryjnie podrożały w 15 województwach (średnio w kraju o 2,4%), najbardziej w lubelskim (o 6,8%). Ceny artykułów farmaceutycznych wzrosły średnio o 0,7%, a wzrost cen w skali roku notowano w 14 województwach (w tym w 6 był wyższy niż przeciętnie).

W porównaniu z III kwartałem 2012 r. niższe były ceny towarów i usług w zakresie **transportu** (o 1,3% wobec wzrostu o 7,1% przed rokiem). Spadek cen dotyczył wszystkich województw (od 2,2% w łódzkim do 0,5% w mazowieckim), przy czym w 9 spadek cen był głębszy niż przeciętnie w kraju.

Potaniały paliwa do prywatnych środków transportu – średnio o 2,9% (w tym gaz ciekły o 14,3%, benzyny silnikowe o 1,8% oraz olej napędowy – o 1,1%). W województwach spadek

cen paliw kształtował się w granicach od 3,9% w łódzkim do 2,1% w pomorskim. Mniej niż przed rokiem płacono również za samochody osobowe (średnio - o 0,7%), przy czym w województwie łódzkim ceny spadły najbardziej (o 1,9%). Droższe były natomiast usługi transportowe, które najbardziej wzrosły w województwie mazowieckim - o 7,2%, (wobec 2,2% średnio w kraju), w tym pasażerski transport drogowy - o 4,7%. Pasażerski transport szynowy podrożał o 5,2%, w województwie małopolskim wzrost cen był najwyższy i wyniósł 7,7%. Spadek cen usług transportowych odnotowano jedynie w województwie podlaskim (o 0,7%).

Ceny artykułów i usług w zakresie **rekreacji i kultury** wzrosły w skali roku o 3,3% (wobec 1,2% przed rokiem). Wzrost cen w tym zakresie w województwach wahał się w granicach od 1,0% (podlaskim) do 4,8% (w lubuskim).

W porównaniu z III kwartałem ub. roku droższe były opłaty za turystykę zorganizowaną (o 4,4%), zwłaszcza w województwie łódzkim (o 8,4%). Podrożały gazety i czasopisma (o 3,3%), bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 2,7%) oraz książki (o 1,9%), w tym najbardziej odpowiednio w województwach: mazowieckim - o 4,0%, świętokrzyskim - o 8,0% oraz podkarpackim - o 4,3%. Mniej niż przed rokiem płacono natomiast za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 7,4%), najgłębszy spadek cen dotyczył województwa świętokrzyskiego (o 12,2%).

Opłaty w zakresie **edukacji** były niższe w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku we wszystkich województwach - średnio o 0,3% (wobec wzrostu o 4,0% przed rokiem). Spadek cen dotyczył 12 województw, przy czym w 10 był głębszy niż średnio w kraju (najgłębszy w zachodniopomorskim - o 1,7%). Wzrost cen w zakresie edukacji odnotowano w województwach: podlaskim i śląskim (po 0,3%) oraz w łódzkim (o 0,2%).

W III kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych ogółem były na podobnym poziomie do notowanych w poprzednim kwartale. Wzrost cen natomiast odnotowano w województwach dolnośląskim i opolskim (po 0,4%), śląskim i wielkopolskim (po 0,2%) oraz małopolskim i pomorskim (po 0,1%). Najgłębszy spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych dotyczył województwa świętokrzyskiego (o 0,4%). Szybciej niż w poprzednim kwartale br. rosły m.in. ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem (o 1,3%) oraz transportem (o 1,2%), a najwyższą dynamikę odnotowano odpowiednio w województwie opolskim (102,7) oraz wielkopolskim (101,8). Spadek cen dotyczył natomiast odzieży i obuwia, opłat w zakresie edukacji oraz żywności i napojów bezalkoholowych.

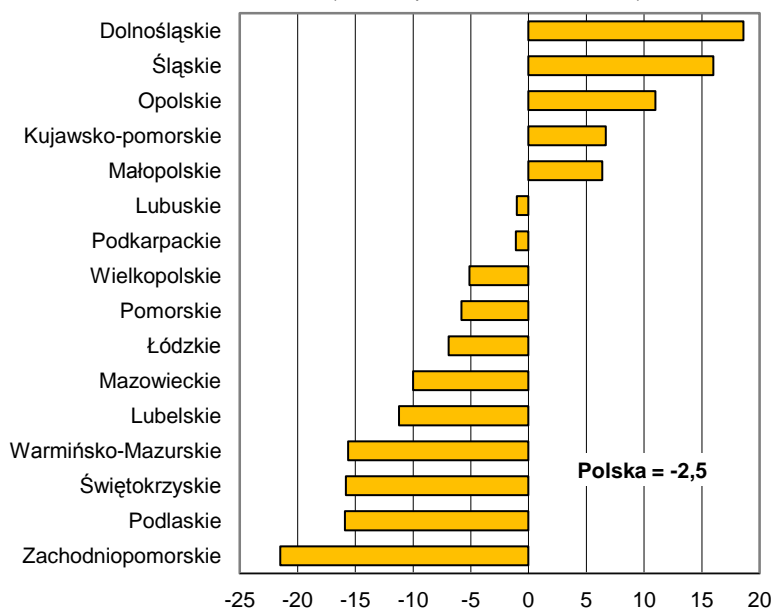
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W okresie trzech kwartałów 2013 r. oddano do użytkowania mniej mieszkań niż w analogicznym okresie ub. roku. Spadek odnotowano w budownictwie spółdzielczym oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem.

Zmniejszyła się również ogólna liczba wydanych pozwoleń na budowę oraz liczba pozwoleń na budowę inwestorom indywidualnym.

W okresie trzech kwartałów 2013 r. wystąpił spadek liczby mieszkań **oddanych do użytkowania**. Oddano 102,2 tys. mieszkań, tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku wzrost o 20,7%). Spadek liczby mieszkań odnotowano w 11 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 21,5%), podlaskim (o 15,9%) i świętokrzyskim (o 15,8%), a najmniejszy w lubuskim (1,0%) i podkarpackim (o 1,1%). Więcej niż przed rokiem oddano do użytkowania mieszkań w województwach: dolnośląskim, śląskim, opolskim, kujawsko-pomorskim i małopolskim (odpowiednio od 18,6% do 6,4%). Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania województwach: mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim co łącznie stanowiło 42,0% ogółu przekazanych mieszkań w kraju.

**ZMIANA LICZBY MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA
W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.**
(wzrost/spadek w skali roku w %)

W okresie trzech kwartałów br. w porównaniu z analogicznym okresem 2012 r. w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa indywidualnego (o 3,6 p.proc.), zmniejszył się natomiast udział budownictwa spółdzielczego (o 0,3 p.proc. do 2,6%), oraz przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 3,2 p.proc. do 36,9%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie trzech kwartałów 2013 r. wyniosła 106,5 m² i była większa (o 2,4 m²) niż przed rokiem. Zwiększyła się powierzchnia 1 mieszkania w budownictwie indywidualnym, do poziomu 140,5 m², natomiast nieznacznie spadła w budownictwie spółdzielczym (do poziomu 58,4 m²). Największe mieszkania budowano (podobnie jak w okresach poprzednich) w opolskim (130,8 m²), a najmniejsze w dolnośląskim (87,5 m²).

W okresie trzech kwartałów br. **wydano pozwolenia na budowę** 99,0 tys. mieszkań tj. o 18,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem spadek o 9,8%). Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 39,6%), a najmniejszy w dolnośląskim (o 6,5%). Pogłębił się również spadek liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia inwestorom indywidualnym. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 54,8 tys. mieszkań, tj. o 14,6% mniej niż przed rokiem. Spadek wystąpił we wszystkich województwach, najgłębszy w woj. łódzkim (o 21,4%), a najmniejszy w pomorskim (o 5,5%).

PRODUKCJA PRZEMYSŁU I BUDOWNICTWA

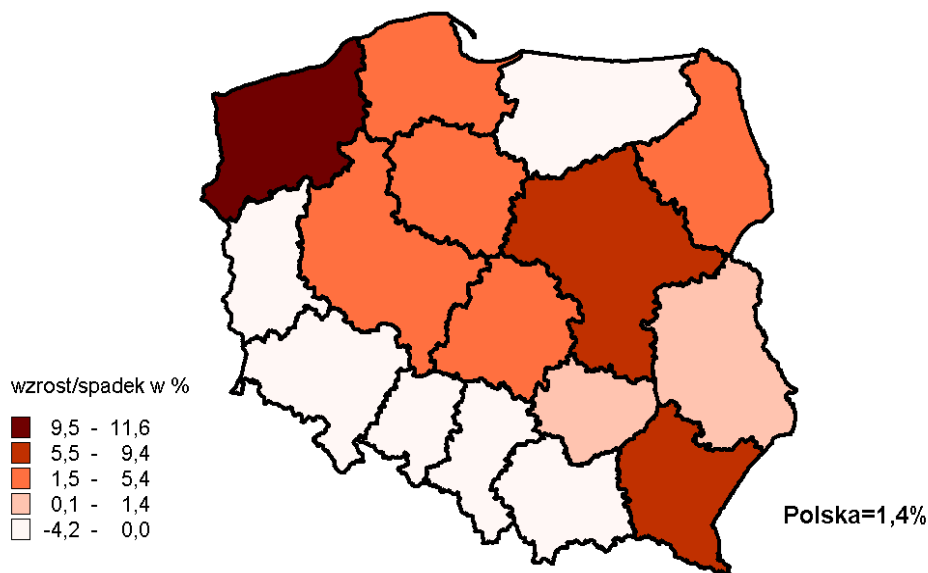
Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie I-III kwartał 2013 r. była o 1,4% wyższa niż w analogicznym okresie 2012 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 2,3%).

W okresie styczeń-wrzesień 2013 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) była w skali roku niższa o 12,2% (wobec wzrostu o 3,8% w analogicznym okresie 2012 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była w okresie I-III kwartał br. o 1,4% wyższa w stosunku do analogicznego okresu 2012 r. (po spadkach odnotowanych w I kwartale i w I półroczu odpowiednio o 2,0% i 0,4%). Wzrost produkcji wystąpił w 10 województwach, od 11,6% w zachodniopomorskim (przed rokiem wzrost o 7,5%) do 0,5% w świętokrzyskim (przed rokiem wzrost o 1,7%). W pozostałych województwach odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu od 4,2% w lubuskim do 1,2% w warmińsko-mazurskim.

ZMIANY PRODUKCJI SPRZEDANEJ PRZEMYSŁU W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.

(ceny stałe; I-III kwartał 2012=100)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 1,1%) obserwowany w 13 województwach.

Najgłębszy spadek zatrudnienia w przemyśle (o 4,9%) odnotowano w województwie opolskim, w którym wystąpił również jeden z głębszych spadków produkcji sprzedanej przemysłu (o 2,8%). W województwach: mazowieckim, zachodniopomorskim i pomorskim odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle odpowiednio o 2,4%, 1,4% oraz 0,2%. W wymienionych województwach wzrost produkcji sprzedanej przemysłu znacznie przekraczał średnia krajową i wyniósł odpowiednio 7,5%, 11,6% i 2,5%.

W okresie styczeń-wrzesień 2013 r. wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) była o 12,2% niższa w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (przed rokiem wzrost o 3,8%). Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w mazowieckim o 19,0% (przed rokiem wzrost o 10,1%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim o 0,9% (przed rokiem spadek o 2,9%).

Spadkowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętnie o 8,6%), notowany we wszystkich województwach. Najgłębszy spadek wystąpił w województwie lubuskim (o 19,4%), najmniejszy w śląskim (o 4,1%).

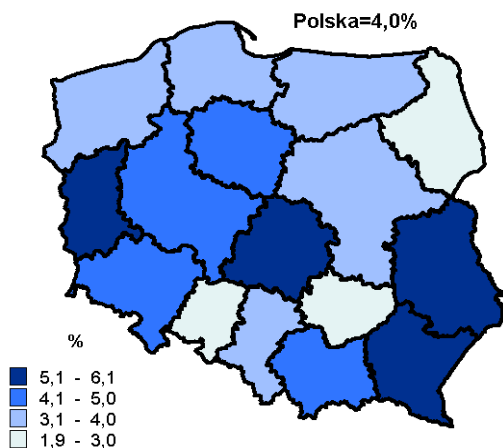
Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,5%) oraz ponad połowę budownictwa (52,5%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

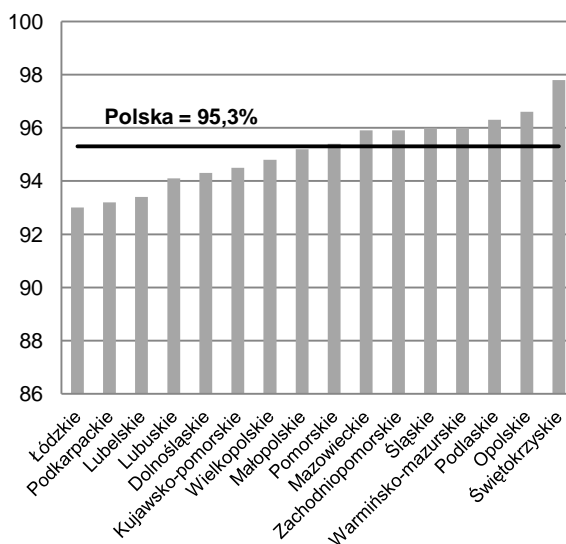
W okresie I-III kwartał 2013 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były lepsze od notowanych w analogicznym okresie poprzedniego roku. W ujęciu rocznym podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe nieznacznie poprawiły się.

Przychody z całokształtu działalności w okresie I-III kwartał 2013 r. były o 0,3% niższe od osiągniętych w roku w poprzednim, natomiast koszty ich uzyskania zmniejszyły się o 0,4%, co wpłynęło na nieznaczną poprawę wskaźnika poziomu kosztów, który obniżył się z 95,4% do 95,3%. W skali roku zwiększyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 4,6% do 4,7%) i netto (z 3,8% do 4,0%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,4% do 4,5%). Wynik finansowy netto poprawił się o 4,6% (wzrost zysku netto o 1,5% i spadek straty netto o 10,0%), przy spadku o 10,8% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Odnotowano większy udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (wzrost o 1,3 p.proc. do 73,7%). Natomiast zmniejszył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (spadek o 0,7 p.proc. do 82,4%).

**WSKAŹNIK RENTOWNOŚCI OBROTU NETTO
W BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTWACH
NIEFINANSOWYCH W OKRESIE I-III KWARTAŁ 2013 R.**

**WSKAŹNIK POZIOMU KOSZTÓW W OKRESIE
I-III KWARTAŁ 2013 R.**

W 8 województwach nastąpiło polepszenie **wskaźnika poziomu kosztów**, przy czym w 5 województwach było to wynikiem albo wzrostu przychodów z całokształtu działalności przy spadku kosztów ich uzyskania (tj. podkarpackim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim), albo szybszego tempa wzrostu przychodów niż kosztów (tj. w podlaskim i wielkopolskim). W województwie mazowieckim i zachodniopomorskim wskaźnik poziomu kosztów utrzymał się na poziomie sprzed roku.

Wynik finansowy brutto zwiększył się w skali roku o 1,9% do 82793,2 mln zł (zysk brutto 99167,0 mln zł, strata brutto 16373,8 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** w wysokości 12495,7 mln zł spadły w skali roku o 1512,5 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 70297,5 mln zł (zysk netto 86124,0 mln zł, strata netto 15826,5 mln zł), wobec 67229,6 mln zł przed rokiem. Poprawę zarówno wartości wyniku finansowego brutto i netto odnotowano w 10 województwach, w tym w 8 województwach wzrost wyniku finansowego netto był większy niż wyniku finansowego brutto. Natomiast w województwach: świętokrzyskim, dolnośląskim, śląskim, opolskim, łódzkim i pomorskim, wyniki finansowe brutto i netto były mniej korzystne w porównaniu z trzema kwartałami 2012 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów nieznacznie poprawił się (o 0,1 p.proc.) i wyniósł 4,5%. Polepszenie wskaźnika zaobserwowano w 11 województwach, największe w warmińsko-mazurskim (z 3,3% do 4,4%) i wielkopolskim (z 4,6% do 5,7%). Natomiast najgłębsze pogorszenie wskaźnika (o 1,8 p.proc.) zaobserwowano w województwie świętokrzyskim. Osłabienie wskaźnika odnotowano również w dolnośląskim, śląskim, łódzkim i pomorskim.

W badanych podmiotach **wskaźnik rentowności obrotu brutto** zwiększył się w skali roku o 0,1 p.proc. i wyniósł 4,7%, a **wskaźnik rentowności obrotu netto** – o 0,2 p.proc. i ukształtował się na poziomie 4,0%. Poprawę wskaźnika rentowności obrotu brutto odnotowano w 8 województwach, a netto w 9 – największą w podkarpackim (wzrost odpowiednio o 2,3 p.proc. i o 2,2 p.proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 4,8 p.proc. (od 2,2% w świętokrzyskim do 7,0% w łódzkim) i była mniejsza niż przed rokiem (5,6 p.proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 4,2 p.proc. (wobec 4,7 p.proc. przed rokiem) i wyznaczona była przez województwo świętokrzyskie (1,9%) oraz podkarpackie (6,1%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w okresie trzech kwartałów 2013 r. kształtował się następująco:

WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %		WOJEWÓDZTWA	Udział jednostek rentownych w %	
	w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności		w liczbie jednostek ogółem	w przychodach z całokształtu działalności
POLSKA	73,7	82,4			
Pomorskie	76,4	91,8	Dolnośląskie	72,4	84,5
Łódzkie	74,4	88,3	Podlaskie	77,4	83,1
Wielkopolskie	76,5	87,9	Mazowieckie	71,3	79,8
Kujawsko-pomorskie	75,8	87,6	Opolskie	67,0	78,6
Lubuskie	75,2	86,6	Warmińsko-mazurskie	74,9	78,1
Zachodniopomorskie	78,3	86,5	Małopolskie	74,5	77,8
Lubelskie	70,9	86,5	Śląskie	73,2	77,1
Podkarpackie	71,8	85,9	Świętokrzyskie	71,4	71,6

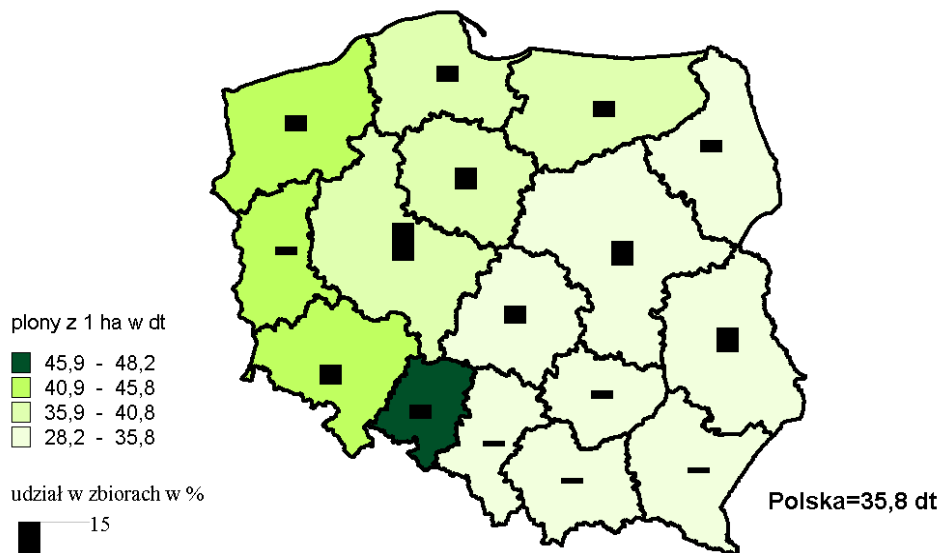
Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zmniejszył się w skali roku z 83,1% do 82,4%; największy spadek wystąpił w województwie małopolskim. Natomiast zwiększył się ich udział w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 72,4% do 73,7% (w największym stopniu w województwie podlaskim).

ROLNICTWO

Według przedwynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych, zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ziemniaków i buraków cukrowych są w bieżącym roku niższe od ubiegłorocznych. Natomiast zbiory rzepaku i rzepiku szacuje się na dużo wyższym poziomie niż przed rokiem. Wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia bydła, według stanu w czerwcu br., wskazują na zwiększenie liczebności stada w skali roku. Natomiast wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia trzody chlewnej według stanu w końcu lipca br. wskazują na dalsze zmniejszenie spadku. Na rynku rolnym we wrześniu br. niższe niż przed rokiem były średnie ceny pszenicy i żyta, prosiąt na chów oraz żywca wołowego. Znacznie wyższe natomiast były ceny ziemniaków i mleka krowiego.

Według przedwynikowego szacunku **powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2013 r. wyniosła ponad 6,7 mln ha, tj. o 4,6% mniej od zasiewów ubiegłorocznych. Podobnie jak w latach poprzednich, największą powierzchnię uprawy zbóż odnotowano w województwach wielkopolskim (13,8% krajowych zasiewów), mazowieckim (11,9%) i lubelskim (10,9%). W skali roku spadek powierzchni zasiewów wystąpił w 13 województwach, w granicach od 24,4% w lubuskim do 0,1% w śląskim. Zwiększenie powierzchni zasiewów zbóż podstawowych odnotowano w świętokrzyskim (o 5,6%), opolskim (o 1,4%) i dolnośląskim (o 1,3%).

ZRÓŻNICOWANIE PLONÓW ORAZ UDZIAŁ WOJEWÓDZTW W ZBIORACH ZBÓŻ PODSTAWOWYCH Z MIESZANKAMI ZBOŻOWYMI W 2013 R.

Według przedwynikowego szacunku głównych ziemiopłodów, **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2013 r. szacuje się na poziomie 35,8 dt z 1 ha, tj. o 3,5% więcej od ubiegłorocznych. W 8 województwach plony zbóż z 1 ha przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju, a najwyższe zanotowano w opolskim (48,2 dt), zachodniopomorskim (45,3 dt) i dolnośląskim (43,5 dt). Natomiast najniższe plony zbóż z 1 ha

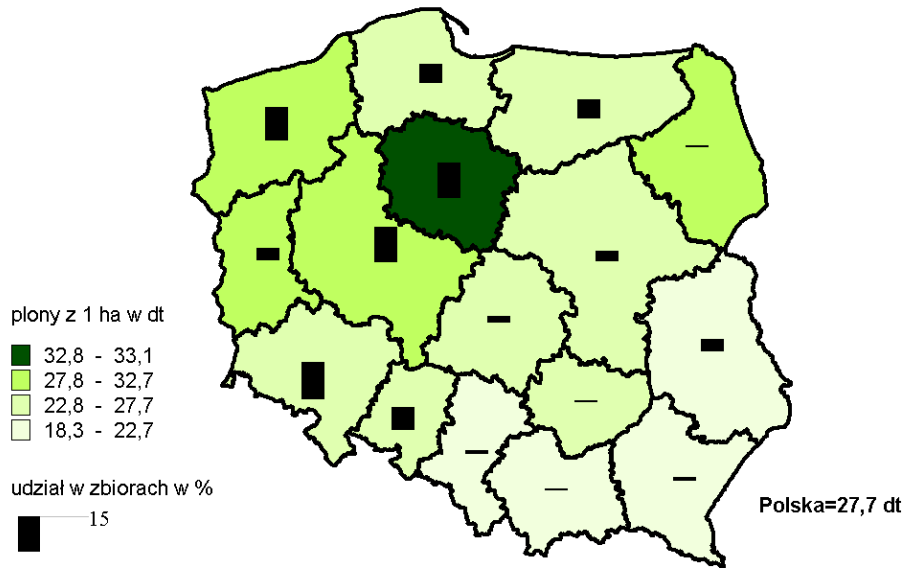
uzyskano w mazowieckim (28,2 dt), świętokrzyskim (28,4 dt) i podlaskim (28,6 dt). W porównaniu z 2012 r. wzrost plonów zbóż z 1 ha odnotowano w 8 województwach, w granicach od 16,9% w lubuskim do 0,7% w łódzkim. Szacuje się, że najgłębszy spadek plonów zbóż z 1 ha wystąpił w małopolskim (o 8,3%), podkarpackim (o 7,7%) i opolskim (o 5,7%).

Ocenia się, że **zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** wyniosły 24,1 mln t, tj. o 1,3% mniej od ubiegłorocznych. W skali roku zmniejszenie produkcji zbóż szacuje się w 11 województwach, w granicach od 12,7% w mazowieckim do 0,1% w łódzkim. W pozostałych województwach zbiory zbóż ocenia się na poziomie wyższym niż przed rokiem, w tym największy wzrost odnotowano w kujawsko-pomorskim (o 9,8%). Podobnie jak w latach poprzednich, największy udział w zbiorach zbóż miały województwa: wielkopolskie (15,1% krajowej produkcji zbóż), lubelskie (9,6%) i mazowieckie (9,4%), a najmniejszy – podkarpackie i małopolskie (po 2,4% krajowej produkcji zbóż).

Szacuje się, że **powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku** w 2013 r. wyniosła 922,9 tys. ha i w stosunku do 2012 r. zwiększyła się o 28,1%. Wzrost powierzchni zasiewów odnotowano w 15 województwach, w granicach od 115,8% w kujawsko-pomorskim (przed rokiem wystąpił spadek o 53,0%) do 0,2% w warmińsko-mazurskim. W województwie zachodniopomorskim powierzchnia zasiewów zmniejszyła się o 3,4%. Największą powierzchnię uprawy rzepaku i rzepiku odnotowano w województwach: dolnośląskim (14,8% krajowej uprawy), wielkopolskim (11,6%), kujawsko-pomorskim (11,5%) i zachodniopomorskim (11,2%), a najmniejszą – w małopolskim (0,8%), podlaskim i świętokrzyskim (po 1,0%).

Średni plon **rzepaku i rzepiku** ocenia się na 27,7 dt z 1 ha, tj. o 6,9% większy od ubiegłorocznego. Wzrost plonów odnotowano w 8 województwach, w granicach od 49,7% w łódzkim do 4,2% w warmińsko-mazurskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek plonów z 1 ha, w tym najgłębszy w małopolskim (o 29,9%) i lubelskim (o 24,4%). Najwyższe plony rzepaku i rzepiku z 1 ha zanotowano w kujawsko-pomorskim (33,1 dt), a najniższe – w lubelskim (18,3 dt). W 5 województwach plony przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju.

**ZRÓŻNICOWANIE PLONÓW ORAZ UDZIAŁ WOJEWÓDZTW
W ZBIORACH RZEPAKU I RZEPIKU W 2013 R.**

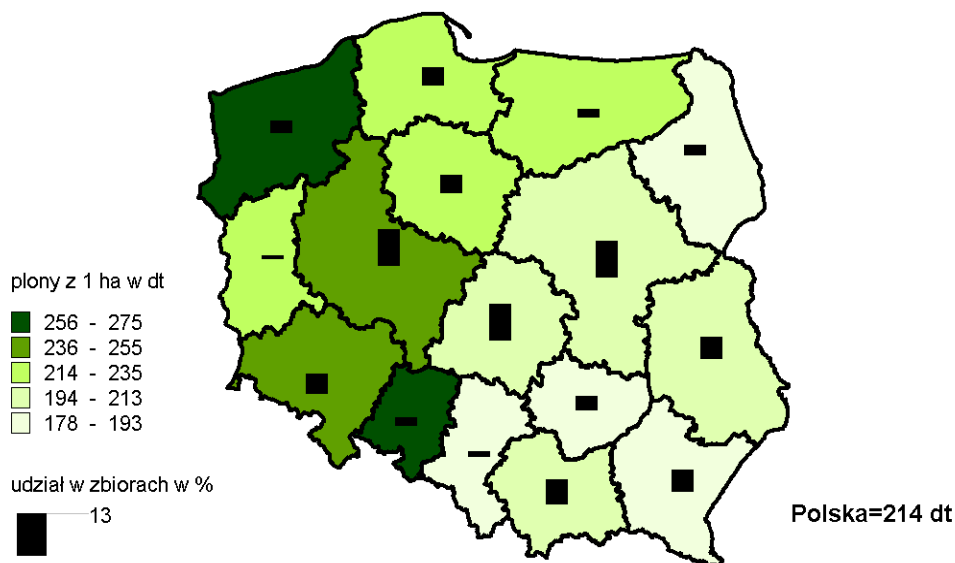

Szacuje się, że **zbiory rzepaku i rzepiku** w 2013 r., przy znacznym wzroście powierzchni uprawy i wyższym plonowaniu, są większe od notowanych przed rokiem o 36,8% i wyniosły prawie 2,6 mln t. Ponad połowę krajowych zbiorów rzepaku i rzepiku uzyskały województwa: dolnośląskie (14,6% krajowej produkcji), kujawsko-pomorskie (13,8%), wielkopolskie (13,5%) i zachodniopomorskie (12,8%). Najmniej rzepaku i rzepiku zebrano w małopolskim (0,6% produkcji krajowej) i świętokrzyskim (0,8%). W porównaniu z 2012 r. wyższe zbiory rzepaku i rzepiku odnotowano w 15 województwach, przy czym największy wzrost odnotowano w kujawsko-pomorskim i łódzkim. Natomiast niższe zbiory szacuje się w województwie śląskim (o 3,9%).

Ocenia się, że w 2013 r. **powierzchnia uprawy ziemniaków** (łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych) wyniosła 268,1 tys. ha, tj. o 28,1% mniej niż przed rokiem. Zmniejszenie powierzchni uprawy ziemniaków odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 73,0% w lubuskim do 13,2% w śląskim. Podobnie jak w latach poprzednich największą powierzchnię uprawy ziemniaków odnotowano w województwach: mazowieckim (13,3% krajowej uprawy), łódzkim (12,7%) i wielkopolskim (10,8%).

Średni plon ziemniaków z 1 ha szacuje się na 214 dt, tj. o 11,6% niższy od uzyskanego w 2012 r. Zmniejszenie plonów odnotowano w 14 województwach w granicach od 23,7% w łódzkim do 2,9% w kujawsko-pomorskim. W skali roku wyższe plony z 1 ha uzyskano w warmińsko-mazurskim (o 3,4%) i zachodniopomorskim (o 1,9%). Najwyższe plony ziemniaków z 1 ha uzyskano w opolskim (275 dt), a najniższe – w świętokrzyskim (178 dt). W 7 województwach plony przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju.

**ZRÓŻNICOWANIE PLONÓW ORAZ UDZIAŁ WOJEWÓDZTW
W ZBIORACH ZIEMNIAKÓW^a 2013 R.**

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi.

Szacuje się, że w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy oraz niższego plonowania, **zbiory ziemniaków** są znacznie mniejsze od notowanych w 2012 r. (o 36,5%) i wyniosły ok. 5,7 mln t. Spadek zbiorów wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 76,2% w lubuskim do 21,4% w małopolskim.

Ocenia się, że **powierzchnia uprawy buraków cukrowych** w 2013 r. wyniosła 194,1 tys. ha i jest o 8,4% mniejsza niż w 2012 r. W skali roku areał uprawy buraków zmniejszył się w 12 województwach; w lubelskim pozostał na poziomie ubiegłorocznym, a zwiększył się w świętokrzyskim, małopolskim i śląskim. Największą powierzchnię uprawy buraków odnotowano w wielkopolskim (21,4% krajowej uprawy), kujawsko-pomorskim (19,3%) i lubelskim (17,0%).

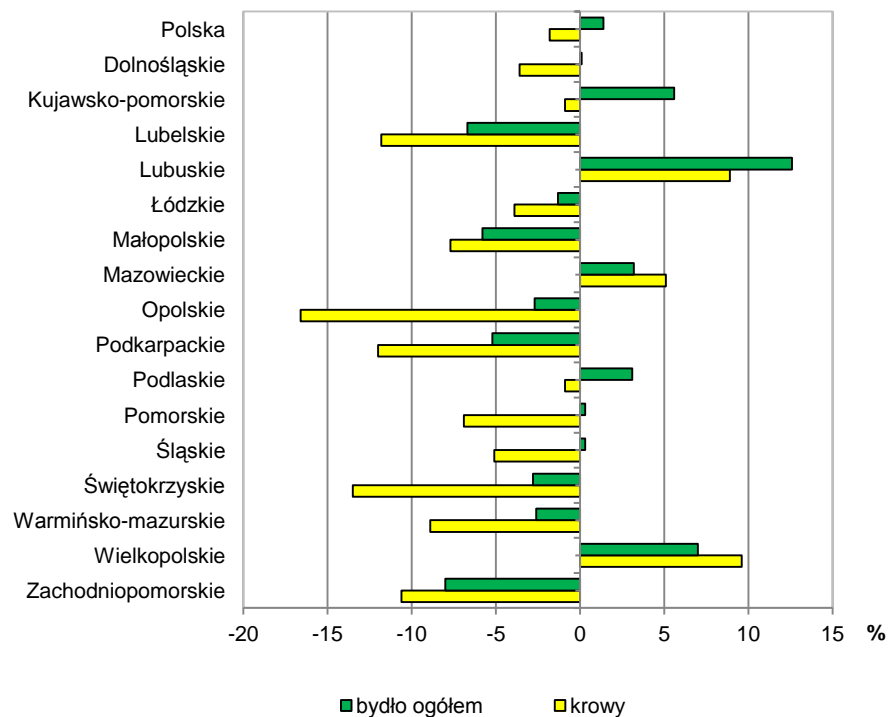
Szacuje się, że **średnie plony buraków cukrowych** w 2013 r. wyniosły 529 dt z 1 ha i są niższe o 9,1% od ubiegłorocznych. Przewiduje się, że spadek plonów wystąpił w 15 województwach (w granicach od 26,0% w lubuskim do 4,8% w mazowieckim), a wzrost – w województwie podlaskim (o 1,6%). Najwyższe plony buraków z 1 ha uzyskano w dolnośląskim (573 dt), a najniższe w podkarpackim (449 dt). W 7 województwach plony przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju.

Ocenia się, że w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy oraz niższego plonowania **zbiory buraków cukrowych** w 2013 r. wyniosły prawie 10,3 mln t, tj. o 16,8% mniej niż w 2012 r. Niższe od ubiegłorocznych zbiory buraków odnotowano w 14 województwach. Wyższe zbiory buraków szacuje się w świętokrzyskim i małopolskim. Podobnie jak w poprzednich okresach, największe zbiory buraków cukrowych uzyskano w województwach: wielkopolskim (21,9% krajowej produkcji), kujawsko-pomorskim (20,2%) i lubelskim (15,8%).

Według wyników reprezentacyjnego badania pogłowia bydła i owiec, w czerwcu 2013 r. **pogłowie bydła** liczyło 5859,5 tys. szt., wykazując wzrost w skali roku o 1,4%. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze zwiększenia stanu cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 8,0%) i młodego bydła w wieku od 1 roku do 2 lat (o 5,8%), przy jednoczesnym zmniejszeniu o 3,8% populacji bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej. W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła, odnotowaną w czerwcu 2012 r., wzrósł udział cieląt (o 1,7 p.proc.) oraz młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 1,0 p.proc.), a obniżył się udział bydła w wieku 2 lat i więcej (o 2,7 p.proc.).

ZMIANY W POGŁOWIU BYDŁA W 2013 R.

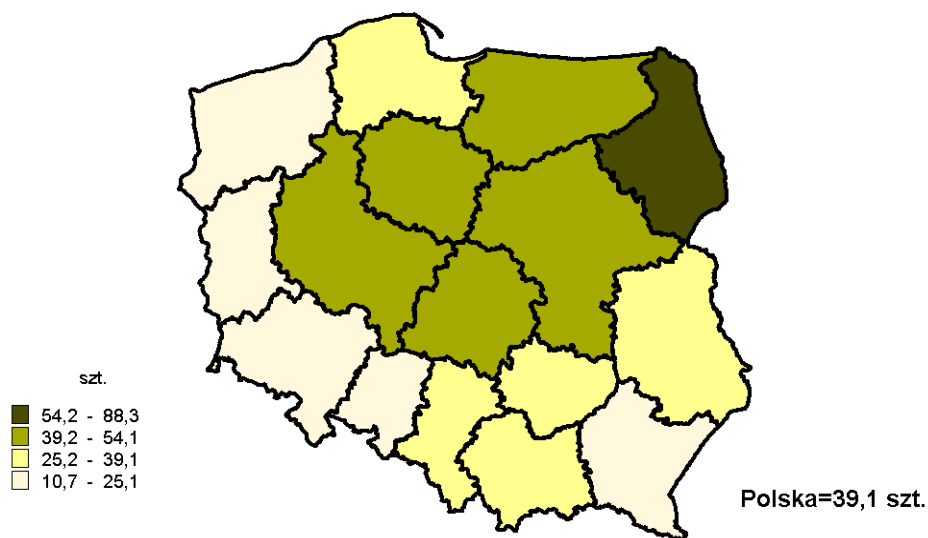
Stan w czerwcu (wzrost/spadek w skali roku w %)

W skali roku pogłowie bydła zwiększyło się w 8 województwach, w granicach od 12,6% w lubuskim do 0,1% w dolnośląskim. W pozostałych województwach odnotowano spadek liczebności bydła, w tym najgłębszy w zachodniopomorskim (o 8,0%). Podobnie jak w poprzednich okresach, największy udział w krajowym pogłowie bydła miały województwa: mazowieckie (18,5%), podlaskie (16,3%) i wielkopolskie (15,7%), a najmniejszy – lubuskie (1,3%), zachodniopomorskie (1,6%), dolnośląskie i podkarpackie (po 1,7%).

OBSADA BYDŁA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2013 R.

Stan w czerwcu

a Użytki rolne z 2012 r.

W czerwcu br. pogłowie krów liczyło 2530,5 tys. szt. i było o 1,8% niższe niż przed rokiem. Spadek liczebności krów wystąpił w 13 województwach, w granicach od 16,6% w opolskim do 0,9% w kujawsko-pomorskim. W skali roku pogłowie krów zwiększyło się w wielkopolskim (9,6%), lubuskim (o 8,9%) i mazowieckim (5,1%). Ponad połowa krajowego pogłowia krów, podobnie jak bydła ogółem, znajdowała się na terenach województw: mazowieckiego, podlaskiego i wielkopolskiego (odpowiednio: 21,4%, 18,5% i 12,1%).

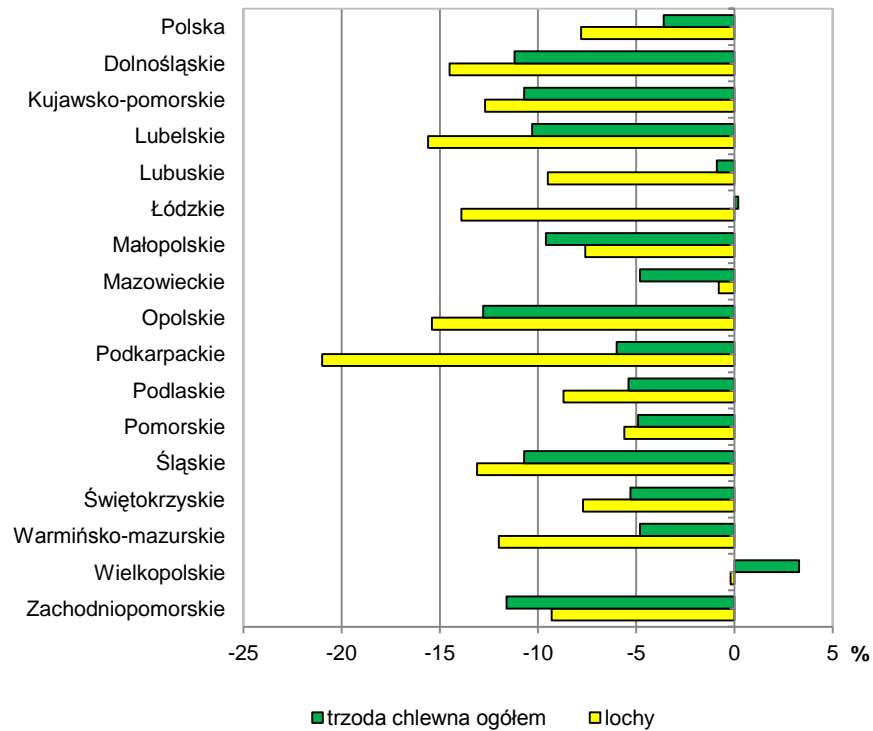
W czerwcu 2013 r. **pogłowie owiec** ogółem wyniosło 249,5 tys. szt. i było niższe o 6,5% od stanu notowanego w czerwcu 2012 r. Natomiast populacja maciorek owczych zmniejszyła się w skali roku o 14,1% do poziomu 135,4 tys. szt. Spadek pogłowia owiec wystąpił w 9 województwach, w granicach od 35,7% w łódzkim do 0,7% w podlaskim. W pozostałych województwach odnotowano wzrost, największy w opolskim (o 58,1%) i warmińsko-mazurskim (o 25,4%). Podobnie jak w poprzednich okresach, prawie połowa krajowego pogłowia owiec znajdowała się na terenach województw: małopolskiego (29,9%), podlaskiego (8,5%) i wielkopolskiego (8,3%). Najmniej owiec odnotowano w opolskim (1,2%). Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych średnio w kraju wyniosła 1,7 szt. W 5 województwach była wyższa od przeciętnej w kraju, w tym najwyższa w małopolskim (13,0 szt.). Najniższą obsadę owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych odnotowano w mazowieckim (0,4 szt.) i opolskim (0,6 szt.).

Wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia trzody chlewnej, przeprowadzonego w sierpniu 2013 r., wskazują na dalszy spadek w chowie tego gatunku. **Pogłowie trzody**

chlewnej według stanu w końcu lipca br. liczyło prawie 11,2 mln sztuk i było mniejsze o 3,6% od stanu notowanego w analogicznym okresie 2012 r. W skali roku zmniejszyła się liczebność stada we wszystkich grupach wiekowo-użytkowych, przy czym stan pogłównia prosiąt o wadze do 20 kg oraz trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej obniżył się odpowiednio o 8,8% i o 8,0%.

ZMIANY W POGŁOWIU TRZODY CHLEWNEJ W 2013 R.
Stan w końcu lipca (wzrost/spadek w skali roku w %)

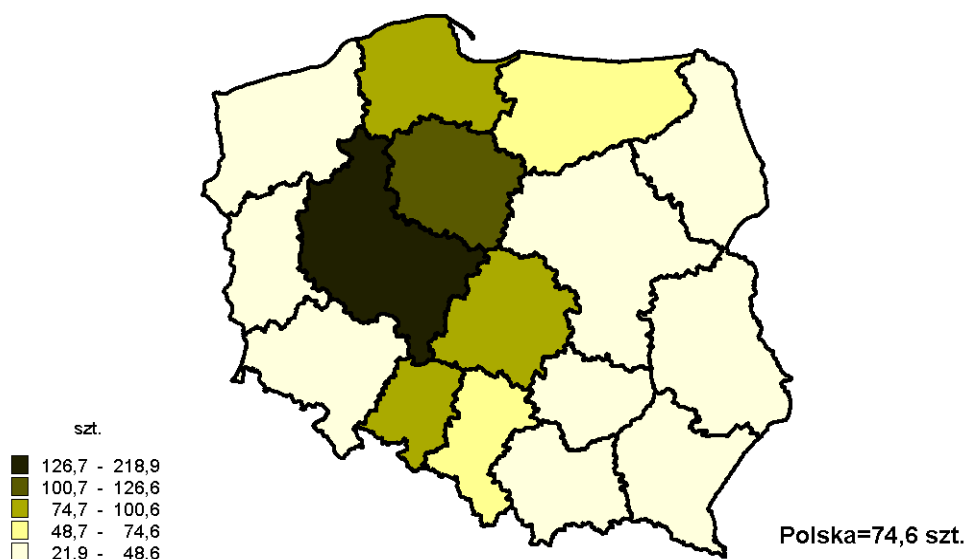

W porównaniu ze strukturą pogłównia trzody chlewnej, odnotowaną w lipcu 2012 r., zmniejszył się udział prosiąt (o 1,6 p.proc.) oraz trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej (o 0,5 p.proc.), natomiast wzrósł udział tuczników (o 1,2 p. proc.) i warchlaków (o 0,9 p.proc.).

W skali roku pogłównie trzody chlewnej spadło w 14 województwach. Najgłębszy spadek, o ponad 10%, zarejestrowano w województwach: opolskim (12,8%), zachodniopomorskim (11,6%), dolnośląskim (11,2%), kujawsko-pomorskim (10,7%), śląskim (10,7%) i lubelskim (10,3%). Zwiększenie pogłównia trzody chlewnej odnotowano w wielkopolskim (o 3,3%) i łódzkim (o 0,2%). Podobnie jak w poprzednich okresach, ponad 60% krajowego pogłównia trzody chlewnej znajdowało się na terenach województw: wielkopolskiego (35,3%), kujawsko-pomorskiego (11,2%), łódzkiego (8,7%) i mazowieckiego (8,5%). Najmniej trzody chlewnej notowano w lubuskim (1,3%) i podkarpackim (1,6%).

TRZODA CHLEWNA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^a W 2013 R.

Stan w końcu lipca

^a Użytki rolne wg stan w czerwcu 2012 r.

Pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody i jednocześnie określa możliwości produkcyjne stada, ukształtowało się na poziomie 997,6 tys. sztuk i było niższe o 7,8% od stanu notowanego w końcu lipca 2012 r. Spadek pogłowia loch wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 21,0% w podkarpackim do 0,2% w wielkopolskim.

Na rynku rolnym we wrześniu 2013 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, odnotowano spadek cen pszenicy i żyta zarówno w skupie, jak i na targowiskach. Wyższe natomiast były ceny ziemniaków.

We wrześniu 2013 r. na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 88,71 zł, tj. o 7,5% mniej niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano w 14 województwach, w granicach od 22,4% w kujawsko-pomorskim do 2,2% w śląskim. Więcej niż przed rokiem za pszenicę płacono w podkarpackim (o 5,3%) i małopolskim (o 1,5%). W 7 województwach ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższe notowano na targowiskach w śląskim (98,21 zł za 1 dt). Najmniej za pszenicę płacono w kujawsko-pomorskim (74,62 zł za 1 dt). Na targowiskach za 1 dt **żyta** płacono średnio 66,66 zł, tj. o 16,3% więcej niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano w 11 województwach (spośród 12 badanych), w granicach od 38,2% w kujawsko-pomorskim do 4,5% w podkarpackim. Więcej niż przed rokiem za żyto płacono w lubuskim (o 2,1%). W 7 województwach ceny żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższe odnotowano w lubuskim (93,33 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt żyta płacono w kujawsko-pomorskim (48,31 zł).

We wrześniu 2013 r. w **skupie** przeciętna cena za 1 dt **pszenicy** (70,47 zł) była o 23,0% niższa niż przed rokiem. W skali roku odnotowano spadek cen skupu pszenicy we wszystkich

województwach, w granicach od 26,3% w opolskim do 18,0% w zachodniopomorskim. W 3 województwach ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju; najwyższe notowano w zachodniopomorskim (73,98 zł za 1 dt) i pomorskim (73,17 zł za 1 dt), a najniższe w podkarpackim (65,22 zł za 1 dt). We wrześniu br. przeciętna cena **żyta** w skupie wyniosła 49,29 zł za 1 dt, tj. o 31,8% mniej niż we wrześniu ub. roku. W 3 województwach cena żyta była wyższa od średniej krajowej, a najwyższą odnotowano w świętokrzyskim (53,33 zł za 1 dt). Najmniej za żyto w skupie płacono w podlaskim (42,93 zł za 1 dt). W skali roku odnotowano spadek cen skupu żyta we wszystkich województwach, w granicach od 40,1% w opolskim do 28,0% w pomorskim.

We wrześniu br. na **targowiskach** za 1 dt **ziemniaków jadalnych późnych** trzeba było zapłacić 118,53 zł, tj. o 106,9% więcej niż przed rokiem. W skali roku przeciętne ceny ziemniaków na targowiskach były wyższe we wszystkich województwach (od 148,4% w łódzkim do 75,1% w lubuskim). W 9 województwach ceny ziemniaków były wyższe od przeciętnej w kraju; najwięcej za ziemniaki płacono na targowiskach w warmińsko-mazurskim (138,78 zł za 1 dt), a najmniej w świętokrzyskim (104,19 zł za 1 dt).

We wrześniu 2013 r. za 1 kg **żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) w skupie płacono średnio 6,11 zł, tj. o 7,6% mniej niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 12,1% w śląskim do 0,3% w świętokrzyskim. W 7 województwach ceny skupu były wyższe od średniej w kraju. Rozpiętość cen skupu za 1 kg żywca wołowego wynosiła od 5,50 zł w pomorskim do 6,70 zł w lubelskim.

Przeciętna cena skupu **żywca rzeźnego wieprzowego** we wrześniu 2013 r. wzrosła w skali roku o 0,8% i wynosiła 5,96 zł za 1 kg. Wzrost cen odnotowano w 9 województwach, w granicach od 10,4% w lubuskim do 0,7% w pomorskim. W 6 województwach ceny skupu żywca wieprzowego były wyższe od średniej krajowej, najwyższą zanotowano w lubuskim (6,55 zł za 1 kg). Najmniej za żywiec wieprzowy w skupie płacono w podlaskim (5,62 zł za 1 kg).

We wrześniu br., przeciętne ceny prosiąt do dalszego chowu w obrocie targowiskowym kształtowały się nieco poniżej poziomu sprzed roku. Średnio za 1 **prosię na chów** płacono 176,81 zł, tj. mniej o 1,7% niż przed rokiem. Spadek cen odnotowano w 4 województwach (spośród 12 badanych), najgłębszy w podkarpackim (o 16,7%). Największy wzrost średniej ceny za prosię do dalszego chowu odnotowano w kujawsko-pomorskim (o 9,9%) i wielkopolskim (o 9,6%). W 7 województwach ceny prosiąt były wyższe od średniej krajowej. Najwięcej za prosię płacono w śląskim (228,33 zł), a najmniej w pomorskim (151,67 zł).

We wrześniu 2013 r. w skupie za 100 l **mleka krowiego** płacono 138,34 zł, tj. o 20,1% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 25,9% w łódzkim do 15,4% w małopolskim. W 6 województwach ceny skupu mleka były wyższe od średniej krajowej. Rozpiętość cen skupu mleka za 100 l wynosiła od 121,11 zł w małopolskim do 144,64 zł w lubuskim.